ignorantiæ propter ſimplicitatem, quæ a continuo vſu
armorum procedebat, hæc namque priuilegia nolunt
Dd. vt dentur communiter his militibus noſtri tem-
poris, de quibus loquimur, vt affirmat, atq; mire reſol-
uit Boſſius *vbi ſup. n. 104. & 105.*

10 Si tamen † militis ſignificationem in alium accipia-
mus ſenſum, nempe nobilitatis, proculdubio nobiles
genere, & ſic fidalgui, de quibus in ll. huius Regni, regu-
lariter pro delictis torqueri non debent, etiamſi hi non
militent, nec vere milites ſint, dum tamen ſint nobiles
genere: ipſis enim nobilibus, & ſic, *a los Caualleros y hi-
dalgos*, leges noſtri Regni concedunt huiuſmodi priui-
legium, ne torqueantur pro delicto, abſq; eo quod ſint
in militia actualiter, nec habeant, aut in eis concurrant
requiſita a iure in militibus, de quibus *in tit. de teſtam. mi-
litis.* qui antiquitus habebant illa inſignia, de quibus *in l.
penul. ff. ex quib. cauſſ. maior.* & qui vacabant armis, & ho-
diernis temporib' intelligitur de armigeris noſtri tem-
11 poris: † quia illa priuilegia militaria hodie dantur mi-
litibus, qui ſunt in matricula, & vacant armis, non vero
illis, qui ſtant in domibus inermes & in delitiis, *ſecundũ
Raphael, in l. 1. C. de teſtam. militis.* & Bal. *in l. fin. C. qui bon.
ced. poſſ.* qui armigeri hodierni ſucceſſerunt in vicem il-
lorum militum antiquorum, vt probat Dida. Perez *vbi
ſup* quibus, inter cetera priuilegia, quæ a iure habebant,
hoc etiam eis concedebatur, ne pro delictis ſuis torque-
rentur, etiamſi contra eos eſſent inditia, alias ſufficientia
ad torturam contra plebeios, vt *in d. l. milites cum ſimili-
bus, & in dictis legibus partitarum.* At vero nos hic, no-
ſtræq; ll. 4. & 5. huius tit. non loquimur de his militibus:
ſed *de los hijos dalgo, a los quales dan y conceden el miſmo pri-
uilegio, que no puedan ſer pueſtos a queſtion de tormento, por-
que antiguamente les fue aſſi otorgado por fuero*: imo etiam
iure communi, *vt in d. l. nulli. C. ad l. Jul. Maieſt.* cum ce-
12 teris ſupra adductis, † quod ea ratione confirmat noſtra
l. 5. *Porque deuen ſer fauorecidos los hijos dalgo por los Reyes,
pues con ellos hazen ſus conquiſtas. y dellos ſe ſiruen en tiempo
de paz y de guerra: y por eſta conſideracion les fueron conce-
didos priuilegios y libertades, eſpecialmente por las leyes ſuſo
contenidas: y aſſi para que gozen deſtos priuilegios de no ſer pre
ſos por deudas, ni pueſtos a queſtion de tormento, no es meneſter
que ſean ſoldados, ni que concurran en ellos los requiſitos de ſol-
dados, o a lo menos de hombres de armas de los nueſtros tiem-
pos, porque eſſo ha lugar y ſe requiere en los que no ſon nobles de
ſangre, o hidalgos por linage, eſto ſolo les baſta, para gozar de
los dichos ſus priuilegios, pues como dize nueſtra l. 5. nueſtros
Reyes con ellos hazen ſus conquiſtas, quando los han mene-
ſter, y llaman y dellos ſe ſiruen en tiempo de paz y de guerra.*

13 In ſumma igitur dico, † quod hoc verbum, ſeu no-
men, miles, duas apud nos poteſt habere ſignificationes
diuerſas. Prima eſt reſpectu militiæ, & in eo ſenſu iux-
ta magis communem ſententiam Equites, & Capita-
nei non torquentur de iure, ceſſante conſuetudine
in contrarium, quæ tamen adeſt in vrbe & ſtatu Ec-
cleſiaſtico, vt torqueantur: alii vero milites priua-
ti, qui modo ſub vno Præfecto, & modo ſub alio ſti-
pendia accipiunt, de iure torquentur, *vt prædiximus.*
Secunda ſignificatio eſt reſpectu generis nobilitatis,
hoc eſt *de los hijos dalgo y Caualleros, y en eſta ſignificacion
y ſentido*, eſt veriſſima, & omnino tenenda proculdubio
in iudicando & conſulendo noſtra ſecunda & receptiſſi-
ma ſententia: Solus Auiles *vbi ſupra*, dum ſenſit, milites
noſtri temporis, quales ſunt nobiles non militantes, eſſe
torquendo allucinatus eſt, atq; prorſus loquutus contra
leges noſtras, quas credendum eſt, virum alias in praxi
verſatiſſimum non ignoraſſe, ſed earum fuiſſe oblitum.
Cauendum igitur eſt in hoc ab eius opinione, ne forſan
aliquem iuniorem in praxi decipiat, tametſi expreſſe nõ
fuerit loquutus in nobilib', ſed ex mente & verbis ipſius
paulo ante proximis id colligamus. Vtcumq; ſit, noſtra-
rum legum deciſio obſeruanda eſt in praxi regulariter.
† Nobiles igitur, & ſic fidalgui non ſolum non ſunt tor- 14
quendi, ſed nec terrendi, nec ad torturam ponendi:
† paria enim ſunt timor tormentorum, & ipſa tormen- 15
ta, *l. nouiſſime, ibi, quod ſi compulſus, aut metuens, ne compel-
leretur, ff. quod falſo, tut. auct. vbi notant Dynus & Baldus*, &
plurimos referens Padilla, *in l. cum proponas. num. 4. C. de
tranſactio.* & probat efficacius ex litera noſtræ l. 4. dum
dicit: *Que ningun hijodalgo pueda ſer pueſto a tormento*, &
rurſus in l. 5. ibi: *Que los hijos dalgo no ſean pueſtos a que-
ſtion de tormento*, Conſidero enim has ll. non dicere: *No
ſean atormentados, ni que no les ſea dado tormento ſino que no
puedan ſer pueſtos a queſtion de tormento*, & ſic loquuntur
de præparatione ad torturam, quod eſt minus. Ergo nec
quod eſt maius, quaſi dicerent, non ſolum nobiles non
poſſunt torqueri, ſed nec poni ad torturam, & ſic nec
comminari, ſecundum Auendan *in ſuo dictionario verb.*
Cauallero, *in verſ. quartum priuilegium eſt*, & Azeued. *in
præſenti, nu. 34.* † Licet enim ſola territio non poſſit pro- 16
prie dici tortura, quia vere corpus non affligit, nec illi
dolorem incutit, quia tamẽ bene torquet animum, eiq;
ob illum timorem, dolorem, & cruciatum non medio-
crem affert, idcirco ſaltem largo modo poteſt dici tor-
tura, *vt per Paul. Griland. in tract. de quæſtionib. & tormen.
q. 4. nu. 1. in verſ. primus, ſiue infimus gradus torturæ eſt, &
ſeq. Foller. in pract. crim. in verbo, rei indurati torqueantur.
n. 16. verſ. primus gradus eſt. Conrad. in pract. in tit. de nega-
tione crimin. & torment. num. 41. in verſ. primus eſt territio
Hippol. Rimin. conſ. 395. n. 44. in verſ primus quando reus,
vel quanto.* quos refert & ſequitur Farina. *1. p. quæſt. crim.
q. 38. nu. 43.*

Excipit lex noſtra quinta caſus, † in quibus iura diſ- 17
ponunt, nobiles eſſe torquendos. Hi ſunt plures, vt pa-
tet ex noſtratibus de hoc agentibus: nempe nobilem
crimen læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ (& ſic pro-
ditorẽ Regis, aut reipublicæ) vel crimen ſimoniæ com-
mittentem: item maleficum, aut mathematicum, atque
his ſimilem: nec non reum criminis priuati carceris, vel
furti: item, graſſatorem, & piratam, vel crimen falſi per-
petrantem, & in aliis caſibus, de quibus per Modernos.

Addit † Greg. Lopez, *in l. 2. tit. 30. part 7. in gloſſ. Caual- 18
lero.* idem eſſe in crimine ſodomiæ ex pragmatica Regia
diſponente eundem proceſſum, etiam quo ad torturam
ſeruari in crimine iſto, ſicut in crimine hæreſis, ſeu læſæ
Maieſtatis: quæ hodie eſt *l. 1. tit. 21. lib. 8. Nou. Collect. Reg.*
ſed in illis torquetur nobilis, vt prædiximus, Ergo & in
hoc: & cum Greg. Lopez *vbi ſup.* tranſit Didac. Perez,
in l. 4. col. 1371. circa fin. tit. 4. lib. 4. ordinam. & ante eum
idem probauit Otalor. *de nobilit. 5. p. c. fin. num. 4.* Et hæc
ſententia proculdubio in his Regnis Hiſpaniæ commu-
niter practicatur non ſolum contra nobiles huius cri-
minis reos, ſed etiam contra nobiliſſimos, & viros ad-
modum illuſtres, *aunque ſean ſennores de Titulo*, in de-
teſtationem, & odium tanti criminis, vt par eſt, quando
forte contingit in Hiſpania id perpetrari (quod in po-
ſterum Deus auertat) dictæ namq; l. Regia 1. n. 21. lib. 8.
loquitur: *Contra qualquier perſona de qualquier eſtado,
condicion, preeminencia, o dignidad que ſea.*

Ex quibus poſſet inferri † inquit Greg. Lopez, *vbi 19
ſup.* quod ſi nobilis accuſaretur de crimine, de quo in-
teruenit alleuoſia, poſſet torqueri; ſicut audiuit feciſſe
aliquos iudices maleficiorũ: pro quo bene facit, † quia 20
in crimine ruptæ fidei magis punitur nobilis, quam
ignobilis, *c. cum quidam, de iureiurando.* vbi Bald. notat,
quod nobiles, ſi delinquunt in crimine proditionis, al-
tioribus furcis debent ſuſpendi, licet alias talis pœna
furcarum ſit plebeiorum, non vero nobilium, *l. 3. §. pœ-
na. vbi gloſſ. & Bart. ff. de re milit.* de quo infra alio loco la-
te agemus: Præterea generoſus proditorie occidens ge-
neroſum rumpit illam fidem inter generoſos olim præ-
ſtitam,

ſtitam, de qua *in l. 1. ſupra hoc titulo.* Denique quia ex
indiciis prouocabat generoſus generoſum ad duellum:
& pugna æquiparatur torturæ, *vt per Bald. in princ. de pa-
ce tenend. col. 4. verſ. ſed numquid. idem Greg. Lop. in l. 4. tit.
3. p. 7.* quam illationem Greg. Lopez, vt nobilis pro cri-
mine alleuoſiæ torqueri poſſit, ſequitur Didac. Perez
in dict. l. 4. col. 1371. circa fin. tit. 2. lib. 4. ordin. & ante eum
Otalor. *de nobilitat. 5. p. c. fin. num. 4. in verſic. & ſi accu-
ſaretur.*

21 Sed quamuis † ab his citetur pro hac opinione Greg.
Lopez, eamque ipſe præmiſerit, nihilominus tamen ab
ea diſcedere videtur, & tenere contrariam, dicens, quod
ex quo hoc nulla lege cauetur, non firmat iſtam exten-
ſionem, neque approbat talem practicam, niſi vbi tot
& tanta indicia concurrerent, quod vix negari poſſit;
tuncq; de Principis ſcientia forte hoc procederet iuxta
l. nullus. C. ad leg. Jul. Maieſt. Quo fit, vt dum Otalor. &
Didac. Perez in contrariam ſententiam citant Gregor.
Lopez, decipiuntur, quando quidem licet prius illam
fundauerit, poſtea remanet in eo, quod modo diximus,
eumque melius refert & ſequitur in hanc ſententiam
Azeued. *in præſenti, num. 37. in verſ. quinto.* quam verio-
rem exiſtimo, & tenendam in iudicando, & conſulen-
do, cum noſtra l. 5. dicat, *y en otros que los derechos diſpo-
nen.* Iura namque non hoc diſponunt niſi in prodito-
re Regis, Patriæ, aut Principis; atque ideo extenſio hu-
iuſmodi contra nobiles in re adeo crudeli, ſicut eſt tor-
tura pro crimine alleuoſiæ fieri non debet, niſi vbi tot
& tanta indicia concurrerent, vt vix negari poſſit cri-
22 men, vt inquit Gregor. Lopez. † Grauior enim eſt
membrorum diſſolutio, vtriuſque manus abſciſſione, vt
inquit text. *in authent. vt nulli iudicum, §. quia vero nos
oportet.* vbi quia membrorum, &c. *collat. 9.* quem text.
in tortura intelligit, & citat Ægydius Boſſius, *in practic.
crimin. in tit. de tortur. num. 12.* addens quod pati tortu-
ram, eſt, ſupremas anguſtias ſuſtinere, & tortura eſt
grauiſſimus cruciatus corporis, & ſuperat abſciſſionem,
vtriuſque manus, vt inquit text. *in dict. authent. vt nulli
iudicum. §. vltim. cum concordantibus.* de quibus per Hip-
pol. de Marſil. *in l. Diuus. col. 1. ff. de quæſtion. & in pract.
crimin. §. expedita nu. 59. ſecundum Tiber. Decian. reſponſo.
93. nu 137. volum. 2.*

SVMMARIA.

1 *Nobiles, hoc eſt fidalgui, an pœna ignominioſa puniendi
ſint, ſicut plebeij, ſi eorum crimina hoc poſcant, & an
pœna honorabiliori afficiatur, & num. ſeqq diſtingui-
tur, num. 3.*

2 *Nobilis non ſolum ſuſpenditur, verum datur præceps in
præcipitium,* y los arraſtran, ahorcan, y deſpennan,
ſed intellige, vt in n. 15.

3 *Nobilis grauius punitur pœna pecuniaria, quam plebe-
ius, ſecus pœna corporali.*

4 *Nobiles ſicut non torquentur, ita pœna ignominioſa affi-
ciendi non ſunt.*

5 *Nobiles non ſunt furcis ſuſpendendi, ſed decapitandi.*

6 *Nobilis non eſt damnandus ad triremes & nu. 7.*

8 *Reus, qui non habet in bonis, luit in corpore, ſed hoc pro-
cedit in ſeruis. aut aliis vilibus perſonis: ſecus in nobi-
libus, aut alias honeſtis vt in nu. 9.*

10 *Pœna omnis corporalis quamuis minima, in perſona no-
bili grauior eſt quam pœna pecuniaria etiam magna.*

11 *Nobiles pro crimine læſæ Maieſtatis puniuntur vt plebeij,
ſed contra, n. 14. & 16.*

12 *Proditionis crimen veræ nobilitati repugnat, & prodito-
ris inſignia delenda ſunt.*

13 *Nobiles altioribus furcis ſuſpendendi ſunt.*

17 *Nobilis pirata torquetur, ſuſpenditur, atq; ad triremes
ducitur, & ſimiliter graſſator, ſi vt famoſi latrones &
viarum graſſatores accuſentur, idem quæ ſi de crimine
furti agatur. & n. 18.*

19 *Diuites & homines honeſtiores non ſuſpenduntur nec pa-
tiuntur viles pœnas, ac ſi eſſent nobiles, nec etiam tor-
quentur, vt in n. 24.*

20 *Diuites faciunt negotia vniuerſitatis, & alia in fauorem
diuitum.*

21 *Diuitiæ quæ nobilitent.*

22 *Diuites omnes dici poſſunt Principes, ita vt in eis locum
habeat Clem. I. de Baptiſmo.*

23 *Sicut pro nobili, ita & pro diuite ſemper præſumitur.*

In eaſdem ll. 4. & 5.

QVAESTIO XVI.

QVæro, † vlterius ſuper eiſdem ll. 4. & 5. *An nobi- 1
les, hoc eſt, fidalgui pœna ignominioſa puniendi ſint, ſi eo-
rum crimina hoc poſcant, ſicut plebeij: an vero in hoc quoque
ſint priuilegiati, vt ſicut in inquirendo gaudent priuilegio, ne
torqueantur, ita quoque in definiendo, hoc eſt, in punitione,
debeant releuari, vt pœna honorabiliori quam plebeij affici-
antur?* Et in hoc *l. 24. tit. 21. pract. 2.* inquit † quod no- 2
bilis non ſolum ſuſpenditur, verum datur præceps in
præcipitium, *y le arraſtran, ahorcan y deſpennan*, ibi:
Mandaron que los deſpennaſſen de lugar alto; Vnde ali-
quando ſuſpenditur nobilis e pedibus, vt quaſi præceps
moriatur ex d. l. 24. & l. 2. tit. 28. part. 2. ibi: *Que los ma-
taſſen cruelmente por ello, raſtrandolo, o deſmembrandolo,*
vt ex dictis ll. Regiis probat Ioa. Garſ. Gallecus, *in tract.
de nobilit. gloſſ. 1. in princip. num. 14. cum ſeqq.* addens, quod
pirata, licet nobilis, torquetur & ſuſpenditur & ducitur
remex ad triremes, & quod ita in Galleco Senatu obſer-
uatum vidit: Æquiparantur enim graſſatori, & eſt publi-
ce diffidatus, & quod ita tenent omnes *in auth. nauigia.
C. de furt.* vbi Baldus & Salycet. dicunt, quod eſt inimi-
cus Deo & hominibus, & quod diſpoſita in graſſatore
terreſtri habent locum in graſſatore marino: condu-
cunt plura in hanc partem, quæ cumulat Tiraqu. *de no-
bilit. c. 20. nu. 120 cum ſeq.* loquens in nobili crimen pro-
ditionis & falſitatis committente.

Nihilominus tamen † quæſtio noſtra ita reſoluenda 3
eſt, vt ſi quidem de pœna pecuniaria imponenda aga-
tur; grauius ſit puniendus nobilis, aut conſtitutus in
dignitate, quam plebeius: At ſi de corporali pœna tra-
ctetur, non ita puniendus ſit nobilis ac plebeius ob qua-
litatem perſonarum ex qua iuſtiſſime fit pœnæ mutatio,
ex *l. aut facta. §. perſona. ff. de pœnis l. ſacrilegij pœnam, in
princ. & §. 1. ff. ad leg. Jul. pecul. l. Pædius. & vltim ff. de in-
cend. & naufrag. l. 3. §. vltimo. & penult ff. ad leg. Cornel. de ſi-
carijs c. Paſtoralis. in princ. de offic. deleg. & c. vltim. de pœ-
nis.* ita gloſſ. communiter approbata. *in c. cum quidam.
in princ. de iureiur. verbo dignitate, ad fin. teſte D. Couarru.
lib. 2. variarum reſolut. c. 9. num. 3. nec non & Iul. Clar. in
pract. crimin. §. fi. q. 60. in verſ. prodeſt etiam.* & allegat plu-
rimos aſſignans rationem differentiæ Tiraquell. *vbi ſup.
nu. 125. & 126.*

Vnde ſicut non torquentur nobiles † vt in noſtris le- 4
gibus, ita pœna ignominioſa afficiendi non ſunt *ſecun-
dum Fulgoſ. conſ. 167.* † Et ideo cum pœna furcarum, & 5
ſuſpenſionis ignominioſa ſit, nobiles ea non ſunt ple-
ctendi, ſed decapitandi, *iuxta gloſſ. in l. 3. §. 1. ff. de re milit.
vbi Bart. l. mores. §. ſed etiam. ff. de pœnis.* & ita de con-
ſuetudine ſeruari teſtatur Bald. *in d. c. cum quidam. num.
3. & cum aliis Couarru. vbi ſupra num. 4. in verſic. quinto.*
refert Thom. Gramma. *deciſ. 32.* † dicentem, ex hoc 6
nobilem non eſſe damnandum ad triremes, vt remigij
ſeruiat officio, atque ita Neapoli pronuntiatum fuiſſe
ad magnam Curiam: † Quinimo & in Hiſpania ita 7
obſeruatur ſecundum Gomez Arias, *in l. 77. Tauri. nu-
mer. 34.* quem & alios plures idem atteſtantes de con-
ſuetudine refert Iulius Clar. *vbi ſup. in verſ. & ideo de con-
ſuetudine.* Eandem ſententiam, loquens in militibus

& Decurionibus, probat Boſſius *in ſua pract. crim. in tit.*
de indiciis & conſiderat. ante tortur. n. 109.
Habemus Hiſpani pro hac ſententia optimam leg.
Regiam, nempe d. l. 24. tit. 21. part. 2. dicentem: *E aun*
dezimos, que maguer le fueſſe prouado que no le deuen dar
habilitada muerte, aſſi como raſtrandole, o enforcandole, o de-
ſtorpandole: mas han le de deſcabeçar por derecho, o matalle
de fambre, quando quiſieſſen moſtrar con el gran crueza por
algun mal que ouieſſe fecho, & in l. 8. ibi: *e al home vil que al*
fidalgo, ibi, *que mas crudamente deue ſer eſcarmentado el*
hombre vil que el fidalgo, tit. 3. part. 7. eandem ſententiam
probat Otalor. *de nobilit. 5. p. c. fi. nu. 4.* & Duen. alios alle-
gans *in reg. 190. n. 6.*
8 Sic etiam licet regula iuris ſit vulgatiſſima, † quod
reus non habens in bonis, luat in corpore, *l. fi. ff. de in ius*
vocand. l. 1. §. fi. ff. de pœnis. l. quicumque. §. quod ſi prædicta. C.
de ſeru. fugit. l. ob fœnus. ff. de adminiſt. tut. l. fi. in fi. C. de ſepul.
violato. l. illicitas. §. vltim. ff. de offic. Præſid. l. id quod. §. in ſer-
uos. & ibi gloſſ. in verb. Torquendum. & Iaſ. num. 28. ff. de
iuriſd. omnium iudic. c. finem litibus. & ibi gloſſ. fin. Ioa. Imol.
& Ant. de Butrio, de dolo, & contum. gloſſ. in c. ſi res. verb.
cruciatus, 14. quæſt. 6. & in §. pœnales. verb. & in eum. &
ibi Iaſ. num. 45. Inſtit. de actio. Couarru. lib. 2. variar. reſolut.
c. 1. nu. 8. Menoch. de arbitra. indic. lib. 2. centur. 5. caſu 447.
nu. 1. eſt communis, *vt ex Beroi. & Salycet. refert Farinac.*
1. p. quæſt. crimi. quæſt. 26. num. 1. & ita quotidie obſeruari
teſtatur, Iul. Clar. *in pract. crim. quæſt. 95. in verſic. ſed quid*
ſi reus. vbi quod apud eum talis commutatio pœnæ non
fit niſi per Senatum: quam regulam pluribus modis
ampliat, & limitat Farinac. *vbi ſup.* per totam illam quæ-
9 ſtionem, *a num. 2. vſque in finem.* † Attamen quo ad
noſtrum propoſitum attinet regula illa procedit in ſer-
uis, aut alijs vilibus perſonis: ſecus in nobilibus, aut alias
honeſtis: hi enim non poſſunt corporaliter puniri, et-
iam quod ſoluendo non ſint, *vt tradunt Bart. in l. 1. §. fin.*
ff. de pœnis. & Iaſ. in dict. §. pœnales. num. 44. Couarru. lib. 2.
variar. reſolut. c. 9. nu. 4. in fin. in verſ. octauo quamuis regu-
lariter. & plures allegans Farinac. dict. quæſt. 26. num. 21. vbi
rationem aſſignat, quia ſi nobiles non valentes ſoluere
pœnam pecuniariam, poſſent corporaliter puniri, ſe-
queretur abſurdum, quod punirentur maiori pœna,
quam mereretur delictum per eos commiſſum, contra
c. vt afferamus. 24. qu. 5. & in auth. omnes peregrini. C. com-
10 *mun. de ſucceſſ. cum ſimil.* † Omnis enim pœna corpo-
ralis in perſona nobili, (quamuis minima) grauior eſt
quauis pœna pecuniaria, etiam magna, *l. in ſeruorũ in fin.*
vbi Bart. ff. de pœn. idẽ Bar. in l. 1. in fi. ff. eo. & in l. leuia crimi-
na. col. 2. ff. de excuſat. Gramm. voto 23. n. 23. & licet contra
præfatam limitationem ſenſerit Gomez. *in §. item ſi quis*
in fraudem. nu. 42. verſ. 2. limita. Inſt. de actio. & de ea du-
bitet, ac cogitandum relinquat Menoch. *vbi ſup. num. 13.*
non tamen ab ea eſt recedendum in iudicando, quia vt
ex præallegatis apparet, ac etiam teſtatur Menoch. *vbi*
ſup. num. 11. communiter a Doctoribus recepta eſt, *ſe-*
cundum Farinacium. vbi ſupra dict. quæſtio. 26. num. 22.
ad finem.
11 In crimine tamen læſæ maieſtatis † minime hæc pro-
cedunt, nec obſeruantur *ſecundum Bald. & Felin. in d. c.*
cum quidam. in eo namque nobiles torquentur, vt di-
ximus ſupra *quæſtione præcedenti ad fin.* & eſt expreſſa lex
Regia prædicta 24. in verſ. *Otro ſi,* ibi: *Fueras ende por*
fecho de traycion que tangere al Rey, cuyo natural, o vaſſallo
fueſſe, o al Reyno do moraſſe, por razon de alguna naturaleza
12 *que y ouieſſe.* Et † merito cum proditionis crimen veræ
nobilitati repugnet, & proditoris inſignia delenda ſint,
l. eos qui. ff. de pœnis. quam dicit ſingularem Roman. *notab.*
476. & 669. Lucas de Penna, in ſimili & leuiore crimine. in
l. militis. col. 5. verſic. vltim. C. de dignit. lib. 12. Tiraquell. de
nobilit. c. 20. num. 120. D. Couarru. vbi ſup. d. num. 4. in verſ.
13 *quinimo nobiles.* † Ita & altioribus furcis ſuſpendun-
tur. *Bald. in dict. c. cum quidam. Greg. Lopez. in l. 2. tit. 30.*
part. 7. in gloſſ. Cauallero. & in dict. l. 24. in gloſſ. aleue, o tray-
cion. D. Couarru. vbi ſupr. in verſ. hac tamen traditio tem-
perans hoc ſaltem in Regno Franciæ: quod deſumſit ex Bald.
vbi ſup. in verſ. dicit etiam Bald.
Nihilominus tamen apud nos Hiſpanos † adhuc 14
propter iſtud crimen nobiles non ſuſpenduntur, ſed
decapitantur expreſſa dicta lex 2. ibi: *Que les cortaſſen*
las cabeças ſi fueſſen hidalgos, tit. 28. part. 2. qua non ci-
tata idem aduerſus priorem ſententiam probauit Did.
Couarru. vbi ſup. *dict. num. 4. ibi. Siquidem apud Hiſpa-*
nos: & eius memor Greg. Lopez, *in dict. l. 24. in gloſſ. aleue,*
o traycion, in fin. gloſſæ. eſſeque hoc veriſſimum affirmat
Baeza, *de inope. deb. c. 16. nu. 16.* dicens: hoc viſum fuiſſe in
Ducibus ſeditioſorum plebeiorum, qui aduerſus Caro-
lum Regem arma ſumſerunt, abſciſſis enim ceruicibus
iacuerunt in foro.
Nec contra hanc reſolutionem † obſtat *dict. l. 24.* in 15
verbis a Ioa. Garſi. perpenſis, ibi: *Que mandaron que*
los deſpenaſſen de lugar alto: quia reſpondemus. Primo:
hanc leg. non probare: *Que los ahorquen, ni arraſtren,*
antes lo contrario, en confirmacion de la concluſion inmedia-
tamente precediente, de quien tomamos nueſtra reſolucion:
nempe, *Que a los Caualleros, aunque les ſea prouado algun*
yerro, no les deuen dar muerte habilitadamente, aſſi como
arraſtrandolos, o enforcandoles, o deſtorpandoles, ſino deſcabe-
zarlos: dize luego en la parte que la cita Ioan Garcia por
ſi: e aun tanto touieron los antiguos de Eſpanna, que facian
mal los Caualleros de ſe meter a furtar, o robar lo ageno, o ha-
zer aleue, o traycion, que ſon fechos que fazen los hombres
viles de coraçon e de bondad, que mandaron que los deſpennaſ-
ſen de lugar alto, por que ſe deſmembraſſen, o los afogaſſen en la
mar, o en otras aguas, porque no pareciſſen, o los dieſſen a co-
mer a las beſtias fieras: Hæc enim deciſio ſecunda potius
confirmat priorem quam ei detrahat: vel ſecundo re-
ſpondemus huiuſmodi pœnas vltimas hodie apud
Chriſtiana tribunalia non eſſe in vſu, vtpote noſtræ re-
ligioni Chriſtianæ contraria.
Similiter non obſtat † *dict. l. 2. tit. 28. part. 2.* in verbis 16
perpenſis a Ioanne Garſia, ibi: *Que los mataſſen cruel-*
mente por ello, raſtrandolo, o deſmembrandolo, hæc nam-
que lex in his verbis non loquitur in fidalgo, ſed ſim-
pliciter: quinimo inferius eadem lex, vt vidimus, lo-
quens in nobilibus, inquit: *Que les cortaſſen las cabeças*
ſi fueſſen hijosdalgo: Nec obſtat alia particula inferior
eiuſdem leg. ibi: *Y mandauanlos matar de crueles muer-*
tes, aſſi como a homes viles, echandoles a las beſtias que los
deſmembren, o matandoles de fambre, o echandolos en fon-
do de las aguas, que los comieſſen los peſcados, porque nunca
pareciſſe ninguna coſa de ellos: iunctis verbis inferioribus
eiuſdem legis, ibi: *Maguer fueſſen ricos homes, e hon-*
rados: quia lex illa in hac parte loquitur: *En aquellos*
que ſe van, y paſſan a hombres de otra ley, para les ayudar
contra la ſuya, vt patet in verſiculo, *E con todo eſſo. Ca eſto*
(como dize la miſma ley) fue tenido antiguamente por tan
gran mal, que los que lo fazen dauanlos por partidores de la
fee, e por deſcomulgados, e por traydores del Sennor con-
tra quien van, e de la tierra donde eran naturales: Lo-
quitur ergo in hac parte, lex illa non ſolum in nobili-
bus proditionis crimen committentibus; ſed & ſimul
apoſtaſiæ, de quibus nos non agimus hic, ſed de
committentibus tantum crimen læſæ Maieſtatis hu-
manæ.
Quod autem aſſeruit Ioannes Garſia † de pirata no- 17
bili, quod torqueatur, & ſuſpendatur, atque ad trire-
mes ducatur, & ſimiliter graſſator, verum eſt, quia no-
biles torqueri poſſunt, & furca ſuſpendi ſi ve famoſi
latrones, & viarum graſſatores accuſentur, *ſecundum*
Salycetum, in l. 1. per text. ibi, C. quando liceat vnicuiq; ſe
vindic. ſecundum Couarru. vbi ſup. nu. 4. in verſic. quinimo
nobiles:

18 *nobiles:* † vbi addit, idem eſſe ſi de crimine furti agatur,
ſecundum Matthæum de Afflictis, quem refert, & pro-
batur, in dict. l. 24. & in l. fin. tit. 21. part. 7. adde Ciſuent.
in l. 79. Tauri, in 6. limitatione, & Azeued. in præſenti,
num. 37. in verſic. octauo fallit: & inquit Paris de Puteo,
(prout eum refert Iulius Clarus *vbi ſupra, in verſic. dicit*
tamen Paris) quod ipſe fecit ſuſpendi quendam armi-
gerum ex nobili proſapia, qui furto ſubtraxerat crucem
argenteam, & calices ſacræ Eccleſiæ.
19 Vltimo obſeruandum erit † ſingulariter in materia,
quod ſicut nobiles ex conſuetudine non ſuſpenduntur,
nec patiuntur viles pœnas pro delictis ſuis, ita nec alij
populares diuites, & honeſtiores, quia fauendum eſt
ditioribus, iſti enim faciunt negotia vniuerſitatis, *l. pen-*
20 *ultim. in fin. C. de præd. curial. lib. 10.* † & qui plus ha-
bet in terra, plus diligit, vt terra creſcat; pauperes enim
non cogitant, niſi tumultuare ciuitatem, illique ſunt,
qui ſeditiones procurant, vt currant ad ſpolia, vt inquit
Saluſtius *in Catilinaria,* & tradit Andreas de Yſernia,
cap. 1. de pace iura. firman. diuites autem amatores ſunt
patriæ, ac eius tuendæ ac conſeruandæ diligentiores,
vt cuius portio ſunt eorum diuitiæ: & illa ſubuerſa, hæ
quoque ſimul ſubuertuntur, illa conſeruata, hæ etiam
conſeruabuntur. Ita Andreas de Yſernia *vbi ſupra, ſta-*
tim poſt princip. & Matth. de Afflictis, col. 2. verſic. quæ
ſit ratio, in c. 1. de prohibit. feud. alien. quos refert & ſequi-
21 tur Tiraquell. *de nobilit. c. 3. num. 27.* † Denique di-
uitiæ præcipue antiquæ, quæ iuſtis honeſtisque rationi-
bus partæ ſunt, non vi, rapinis, vſuris, nec aliis ſceleri-
bus, nobilitant hominem, vt conſtat ex latiſſime con-
22 geſtis per Tiraquell. *dict. c. 3. per totum.* † Hinc eſt,
vt omnes diuites poſſint dici Principes, ita vt in illis lo-
cum habeat Clem. 1. *de Baptiſmo,* loquens de Principi-
bus, argumento, *cap. omnes, de maior. & obed. ita Guili.*
de Monteland. in dict. Clemen. 1. & ibi Cardin. Florent.
quæſt. 6. Tiraquell. vbi *ſup. num. 5.* vbi addunt illud Ec-
23 cleſiaſt. *Omnium Regina, & pecuniæ obediunt omnia.* † &
ſicut pro nobili, ita & pro diuite ſemper præſumitur,
iuxta gloſſ. & alios de quibus per Maſcard. de probatio. 3.
tom. concluſio. 1392. num. 15. Et in terminis noſtram ob-
ſeruationem (de qua agimus *in princip. dict. num. 19.*)
tenet Bartol. per textum, ibi *in l. capitalium. §. ſerui. ff.*
de pœnis. & Felin. *in cap. cum quis. colum. 2. verſic. tertia*
declaratio. n.... de iureiurando. & ſequitur Palat. Rub. in re-
pet. rubricæ de donatio. inter virum & vxorem. §. 9. num.
19. necnon & Greg. Lopez, *in l. 4. tit. 29. part. 7. in gloſſ.*
por riqueza, per text. ibi, vbi reſpectu carceris ſelectoris
defertur diuitibus, ſicut nobilibus; quæ opinio in pra-
xi ſequenda eſt, quia iuri conformis, & a Doctoribus
recepta, & præmaxime procedit in diuitibus, qui a ſuis
maioribus diuitias habent, vt in poſſidentibus vincula,
& maioratus, vel etiam alias facultates ab antiquo ac-
quiſitas.
24 Quinimo, † iiſdem rationibus probari poteſt, vt hu-
iuſmodi homines diuites, honeſtiores ſimiliter non
torqueantur: ſicut nec nobiles, quandoquidem iis æ-
quiparantur in eo, quod plus eſt, nempe reſpectu pœ-
næ pro delicto imponendæ, vt non ſuſpendantur, nec
alias viles pœnas patiantur: probatur etiam ex doctrina
Bartol. *in l. ex libero. nu. 1. ff. de quæſtionibus.* vbi ſicut nobi-
les poſſunt torqueri pro teſtimonio in vno caſu tan-
tum, ſcilicet, ſi vacillant, ita etiam & illi.

SVMMARIA.

1 *Doctores & Aduocati an poſſint de iure torqueri pro de-*
lictis quibus plebeij torquentur, reſoluitur aff. matiue.
nu. 4. cum ſeqq.
2 *Doctores de facto torquentur, quidquid ſit de iure præ-*
ſertim in enormibus, & in crimine hæreſis, læſæ Maie-
ſtatis, priuati carceris, & falſi, vt in nu. 3.
5 *Priuilegia militum extenduntur ad Doctores.*
6 *Doctores quaſi radij Solis appellantur, & velut lumina-*
ria ſplendere dicuntur, & propterea nobiles reputantur,
vt in nu. 7.
8 *Sapientia eſt vna de cauſſis, quibus nobilitas acquiritur.*
9 *Doctores admittuntur ad prærogatiuas, & officia nobi-*
lium, eorumq; immunitatibus gaudent.
10 *Aduocati ſunt immunes a muneribus perſonalibus, quia*
militant.
11 *Doctor torqueri non poteſt, etiam ſi vt teſtis vacilla-*
uerit.
12 *Doctores non ſolum actu legentes, & aduocati certi colle-*
gij, & ordinis, & cum dignitate, pro vt ſunt in vrbe
Romana aduocati Conſiſtoriales, ſed etiam Doctores
actu non legentes, & aduocati non collegiati, non poſſunt
de iure torqueri.
13 *Doctor ſi aliquo caſu torqueri contingat, prius dignitate*
Doctorali exuendus eſt, ac degradandus.
14 *Doctor in caſu, quo torqueri poſſit, torqueri non debet,*
niſi vltra indicia legitima in alijs ad torquendum ſuffi-
cientia, diffamatus fuerit de delicto, de quo inquiritur
ſecundum Brunor. a Sole: ſed contrarium eſt verius,
bene tamen requiruntur grauiora indicia, quam in a-
lijs non Doctoribus.
15 *Doctor delinquens in officio Doctoratus an poſſit tor-*
queri?
16 *Conſuetudo, quod Doctores torqueantur de iure, non eſt*
valida.

In l. 4. & 5. tit. 2. lib. 6. Nouæ Collect. Reg.

QVAESTIO XVII.

QVæro etiam † circa eaſdem ll. 4. & 5. *dict. tit. 2. lib. 6.* 1
Nouæ Collect. Regiæ: An Doctores, & Aduocati poſſint
de iure torqueri pro delictis, quibus plebeij torquentur? Et
videtur eos eſſe torquendos, cum hæ noſtræ leges, nec
aliæ Regiæ eos excipiant, pro vt excipiunt nobiles, &
alias perſonas. † Secundo, quia quidquid ſit de iure, 2
de facto, & conſuetudine, contrarium ſeruatur, ſecun-
dum quam Doctores torquentur, *vt teſtatur Gandinus*
in tit. de quæſtion. num. 38. Paris de Puteo, in tractatu de
ſyndic. in verb. Doctor. c. 2. incipiens. Doctor ſeu Aduoca-
tus. num. 3. in verſ. ſed de conſuetudine. & de conſuetudi-
ne totius Italiæ teſtatur Franciſc. Caſſon. *in tractatu de*
torment. c. 10. in rub. quæ perſonæ torqueri poſſint, & quæ non,
num. 14. & tenet Brunus *in tract. de indiciis, & tort. 2. part.*
quæſt. 4. num. 23. ad fin. verſ. ſed de conſuetudine. dicens,
ita eſſe tenendum in iudicando, & conſulendo, etiam
quod talis conſuetudo de iure non valeret, quod etiam
dixit Grammat. *voto 25. num. 4.* & alij plures quos con-
gerit Farinac. *in ſuis quæſtionibus crimin. 1. part. quæſtio. 41.*
num. 54. qui *num. 56.* reſoluit, quod ſiue talis conſuetu-
do valeat, ſiue etiam non, apud illum in vrbe & ſtatu
Eccleſiaſtico Doctores indiſtincte torquentur, & talis
conſuetudo ſeruatur, quando præcedunt legitima in-
dicia, & quod ſi aliter in iudicando ſeruares, maleface-
res, † præſertim in enormibus, & in crimine hære- 3
ſis, & læſæ Maieſtatis, priuati carceris & falſi, in quibus
circumſcripta conſuetudine Doctores nullum habent
priuilegium, vt non poſſint torqueri, *ſecundum Decian.*
conſil. 93. num. 135. lib. 2. Marc. Antonius Eugen. conſ. 63.
num. 89. & Cephal. conſ. 164. num. 8. Flam. Cartar. in ſua
pract. interrogand. reo. lib. 4. cap. 1. nu. 49. quos ibi refert, &
ſequitur ipſe Farinacius.
Nihilominus tamen † in quæſtione principali te- 4
nendum eſt contrarium, imo quod Doctores & Aduo-
cati de iure regulariter torqueri nõ poſſint, nec debeant,
etiam ſi in contrarium adſit conſuetudo, quia ipſa de
iure non valet, iuxta magis communẽ ſententiam, vt ex

inf a dicendis apparebit, & quod de iure Doctores, &
Aduocati torqueri non debeant, probatur argumento
l. milites. C. de quæſtionib. quia ſicut militibus per dictam
leg. propter eius dignitatem, & nobilitatem concedi-
tur a iure priuilegium, ne poſſint torqueri, ita etiam &
5 Doctoribus, & Aduocatis, † cum non minus ſint
digni & nobiles, quam ipſi milites; & ita merito pri-
uilegia militum extenduntur ad Doctores, ſecundum
Cynum, & Salycetum, in l. 1. C. de iure & fact. ignoran.
ſicut enim verſatur vtilitas publica in mtlitibus, l. 1. &
fin. de teſtamen militis. ita etiam verſatur in Doctoribus,
l. 1. & ibi gloſſ. C. de ſtud. lib. art. late per Puteum vbi ſup.
6 num. 1. & 3. in princip. & num. 6. & ſequentibus. † Do-
ctores enim, quaſi radij ſolis appellantur, c. ſi quis, 1.
quæſtio. 7. & velut luminaria ſplendere dicuntur, c. 1. de
7 reliq. & vener. Sanctorum. † & propterea nobiles re-
putantur, ſecundum Baldum in l. prouidendum, per illum
text. C. de poſtulat. Ripa in l. Centurio, in princip. num. 15.
8 ff. de vulg. & pupill. † Sapientia namque iurium eſt vna
de cauſſis quibus nobilitas acquiritur, l. 3. tit. 10. part. 2.
& nobiles ſcientia æquiparantur nobilibus genere, vt
per Azeued. in l. 1. tit. 16. lib. 2. & in rub. tit. 2. lib. 6. noua
collect. Regia. imo Doctor dicitur magis nobilis, quam
nobilis ſanguine, vt ex aliis deducit Azeued. in l. 2. titul.
10. lib. 8. Noua collect. Reg. num. 108. ad finem. vbi nume-
ris ſequentibus. quod Doctores admittuntur ad præro-
gatiuas & officia nobilium, eorumque immunitatibus
9 gaudent, vt ibi per eum. † & Doctoratus eſt dignitas,
vt tenet Bartol. in l. fin. C. de Iudæis. Abb. & Deci. in c. po-
ſtulaſti. in fine de probatio. text. in c. quanto, de magiſt.
eſtque communis opinio, vt ex aliis affirmat D. Azeued.
10 in dict. l. 2. num. 108. titul. 10. lib. 8. † Aduocati etiam
ſunt immunes a muneribus perſonalibus, quia mili-
tant, l. ſancimus. C. de aduocat. diuerſ. iud. late egimus, lib.
1. pract. quæſt. 23. per totam. Et ita in terminis quod Do-
ctores & aduocati de iure torqueri non poſſunt, proba-
runt Cyn. & Bartol. in dict. l. milites. C. de quæſtionibus.
& Paris de Puteo, vbi ſupr. & communiter Doctores in
dict. l. milites. ſecundum Anton. Gomez in 3. tom. variar.
reſolut. c. 13. de tortur. reorum. num. 3. poſt medium. in ver-
ſic. item reperitur prohibitus Doctor. tenet idem Bartolus
in l. 1. C. de aduoc. diuerſ. iud. & in l. 4. C. ad legem Iuliam
Maieſtat. Alexand. in dict. l. Centurio. num. 9. & ibi,
Galiaul. numer. 25. Rip. num. 14. Duennas regul. 190. in 3.
ampliatione. teſtatur communem Emanuel Suarez in ſua
collecta communium opinionum. verſic. Doctor. num. 102.
& Iulius Clarus in practic. crimin. §. final. quæſtio. 64. ver-
ſic. quæro an Doctores. vbi etiam addit, ita de conſuetu-
dine apud eum Mediolani ſeruari, & refert ita affirman-
tem, Iacob. de Bellouis, in pract. crimin. in rubric. de quæ-
ſtionibus. num. 17. eſt etiam communis ſecundum Roland.
a Valle, conſil. 31. num. 3. cum ſequentibus. volum. 3. ſequi-
tur Petrus Lenarderin, in tract. de priuileg. Doct. 2. part.
in princ. & Brunor a Sole, in ſuo vnico, conſil. crim. num. 180.
eſt communis, vt plurimos congerens, affirmat Farina.
vbi ſup. nu. 39.

11 Quæ communis ſententia ampliatur primo, † vt
Doctor nec etiam poſſit torqueri, ſi vt teſtis vacillauerit,
ita Cephal. conſ. 164. nu 8. lib. 2. quem refert & ſequitur Fari-
nac. d. n. 39. in fin.

12 Secundo ampliatur eadem communis opinio, † vt
procedat non ſolum in Doctoribus actu legentibus, ſeu
aduocatis certi collegij, ſeu ordinis, & cum dignitate,
prout ſunt in vrbe Romana aduocati Conſiſtoriales, ſed
etiam in Doctoribus actu non legentibus. & in aduoca-
tis non collegiatis, quos pariter nec torqueri de iure poſ-
ſe, affirmat Hippol. de Marſil. in pract. crim. §. expedito.
num. 37. quem refert & ſequitur Iacob. Bennius, in tra-
ctat. de priuileg. iuris commun. priuilegio 39. num. 6. in verſ.
extenditur quinto. & D. Azeued. in dict. l. 1. titul. 16. lib. 2.
Auiles in proœmio. cc. Prætor. num. 21. idem Azeued. in
dict. l. 2. titul. 10. lib. 8. num. 109. cum ſequenti. & in ter-
minis Vulpellus, conſ. 141. nu. 8 & 9. lib. 1. & iure probat,
alios referens, Farinac. vbi ſup. num. 40. vbi nu. 41. idem
cum aliis probat, etiam depoſito aduocationis officio
in honorem priſtinæ dignitatis, & num. 42. idem pri-
uilegium competere affirmat imperitis Doctoribus &
Aduocatis, ne Doctoratus dignitas dehoneſtetur, cete-
riſque eiuſdem ordinis iniuria inferatur, ſecundum Rip.
Alciatum, Brunum, & Iacob. Bennium, quos ipſe ibi ad
hoc refert, & licet contra hanc ampliationem tenuerint
Cardin. Iaſ. Grammatic. & alii, non tamen ab ea rece-
dendum eſt, quia de iure, & verior, & æquior eſt, ſecun-
dum ipſum Farinac. vbi ſup. num. 43.

Illud † tamen videtur in propoſito obſeruandum, 13
quod ſi in aliquo caſu contingat Doctorem torqueri,
vt in caſibus de quæſtionibus infra, tunc prius dignita-
te Doctorali exuendus erit, ac degradandus, vt cum A-
lex. ſcripſit Marſil. in ſuo ſingul. 556. plura vt credo, poſt
medium ex tex. in l. ſi exemta. ibi. præſidio dignitatis exuti. C.
de maleſi. & mathemat. & Carrer. in practic. crimin. in 2.
tractatu de inditiis, & tortur. §. circa tertium. quæ perſonæ
torq. poſſint, num. 25. & nu. 30. Cyrill. in ſumma crimin. rub.
29. de quæſtion. §. 2. poſt num. 1. vbi etiam idem in milite,
Brun. deciſ. Bonon. in 11. q. 4. quæſt princ. n. 11. in fi. Bruno,
a Sole, vbi ſup. nu. 145. cum ſequentibus.

Sed vt inquit Farinac. vbi ſup. numer. 45. quidquid
ſit de iure, de conſuetudine talis de gradatio in Do-
ctore non eſt in vſu: in milite tamen audiui a quodam
Auditore militiæ Nauarræ ſæpe, ac ſæpius id practicaſſe.

Addit † etiam Brunor. a Sole vbi ſup. quod in caſu, 14
quo Doctor torqueri poſſit, vtique is torqueri non de-
beat, niſi vltra inditia legitima, in aliis ad torquendum
ſufficientia, diffamatus fuerit de delicto, de quo inqui-
ritur, ſicut in ſimili de Clerico videmus, ſed profecto
in vtroque verior eſt opinio contraria, quando inditia
ſunt vrgentiora, & grauiora, bene tamen requiritur,
quod inditia ſint grauiora, quam in aliis non Doctori-
bus, ſecundum eund. Brunor. ibidem, nu. 181. quia ſi in-
ditia non ſint grauiora, tunc Doctor torqueri non po-
teſt, etiam quod alias in non Doctore eſſent legitima,
vt voluit Marc. Ant. Eugen. conſ. 63. n. 89 quod verius, &
æquiſſimum exiſtimat Farinac. vbi ſup. num. 47. propter
magnam præſumtionem, quam pro ſe habent Do-
ctores delicti excluſiuam, l. 2. §. Seruius. ff. de reg. iur. &
nu. 48. inquit, quod iſta eſt veritas, a qua in practica re-
cedere eſſet temerarium contra omnem iuris, & æqui-
tatis rationem.

Sunt tamen † qui cenſeant, quod quando Doctor 15
deliquerit in officio Doctoratus, poſſit iure torqueri,
abſque vlla prærogatiua, argumento text. in cap. fin. de
immun. Eccleſiarum, & in l. auxilium in fi. ff. de minor. vbi
quod fruſtra legis auxilium imploratis, qui in l. ipſam
commiſit, hoc eſt, deliquit. Ita late in terminis probat
Boſſius in ſua pract. crim. in tit. de inditiis, & conſid. ante
tort. num. 116. vbi quod ita notant omnes per text. ibi. in
l. quilibet, C. de Decuri. lib. 10 poſt Ioan. de Platea, in l. o-
mnes, C. eod. tit. & tandem Boſſius infert generaliter idē
eſſe in Præſide, Senatore, & Theſauro delinquentibus
in ſuis officiis: tunc namque quia committunt contra
eam dignitatem, qua ſe tueri volunt, poterit quilibet
eorum reſpectiue torqueri, non obſtante eiuſdem di-
gnitatis priuilegio. Addit tamen, non dicit Doctorem
delinquere in officio Doctoratus, quando exſiſtens
Prætor & officialis in aliquo loco, delinquit in eo offi-
cio, & Prætura, quia tunc non poteſt torqueri, vt per
Bart. in d. l. milites C. de quæſtionib. ſed tunc demum quan-
do immediate delinquit contra legem Doctoratus, at-
que in his, quæ immediate ad eum, vti Doctorem, per-
tinent, vt in legendo, vel aduocando.

Hæc tamen opinio vera, nec indubia videtur: ſiqui-
dem abſurdum nimis videretur, quod quis priuetur
priuilegio alicuius officii propter delictum commiſſum
in eo officio, antequam conſtet, illum ſic in officio de-
liquiſſe: namque quando agitur de inferenda tortura, non-
dum conſtat torquendum deliquiſſe, quia ſi conſtaret,
non torqueretur: ergo ex ſola imputatione, quod Do-
ctor deliquerit in officio, non videtur rationi congruū,
quod officii priuilegio priuetur; quod ſi conſtaret, Do-
ctorem in officio deliquiſſe, tunc abſque vlla Doctora-
tus prærogatiua puniendus erit; ac ſi non eſſet Doctor,
& etiam grauius, vt in cap. cum quidam, de iure iurando,
& in cap. nulli fas. 25. quæſtione 1. & in cap. præcipue, & ibi
gloſ. 11. quæſtio. 3. Sed vbi non conſtat, eum deliquiſſe, fru-
ſtra agitur de priuatione priuilegii, ipſi conceſſo in tor-
tura ob commiſſum delictum: & ita merito de prædi-
cta opinione contraria multum dubitauit Farinac. vbi
ſup. num. 25. poſt Vulpell. & Iacob. Bennium quos re-
fert.

16 At quod conſuetudo contraria, quod Doctores
nempe torqueantur de iure non ſit valida, tenet Bolo-
gnin. in addit. ad Guillier. de Suza. in tractatu de indit. &
tortur. num. 17. in fin. & num. 109. & Auguſti. ad Angel. de
maleſ. in verb. quod fama public. præced. num. 102. ad finem
addit. in verſ. adde tamen, & Pariſ. de Puteo vbi ſup. num.
3. in fin. & latius poſt numerum 9. cum ſequentibus, Ro-
man. ſingul. 494. milites, Doctores, &c. Duennas alios alle-
gans in reg. 190. in 4. ampliatione, eſt communis ſecundum
Carrer. in pract. crimin. in 2. tractatu de indic. & tortur. §.
circa tertium quæ perſonæ torqueri poſſint, numer. 20. & ſe-
cundum Matth. Brun. deciſ. Bonon. 11. q. 4. quæſt. princip.
num. 11. verſ. quarta ratione, de communi etiam teſtatur
Roland. a Valle, d. conſ. 31. num. 3. cum ſequentibus vol. 3.
eſtque magis communis opinio, vt plures referens, ait
ex eis apparere Farinac. vbi ſup. num. 55. & 56. in princip.
& ita eſt tenendum in iudicando & conſulendo: præ-
terquam in enormibus, & præſertim in crimine hære-
ſis, læſæ Maieſtatis, priuati carceris & falſi, in quibus et-
iam, circum ſcripta præd. conſuetudine, Doctores nul-
lum habent priuilegium, vt nō poſſint torqueri, vt cum
aliis probauit Farinac. d. num. 56. & ex eo iam ſupra re-
tulimus.

SVMMARIA.

1 Decuriones, eorumque filij, et nepotes an poſſint torque-
ri pro delictis ſuis? pars affirmatiua probatur. numer. 5.
& non valet conſuetudo in contrarium, vt in nu-
mer. 6.

2 Decuriones antiquitus appellabantur quos hodie ciuita-
tis Conſiliarios, Priores, ſeu ancianos vocamus, &
Romæ Conſeruatores, appellant.

3 Decuriones & qui in eorum locum ſucceſſere, eorumque
filij, & nepotes, quicquid ſit de iure, de conſuetudine
quotidie torquentur, & n. 4.

7 Decuriones noſtri temporis non poſſunt torqueri.

8 Decurionum parentes non poſſunt torqueri.

9 Decuriones, qui olim fuerunt, non poſſunt tor-
queri, quamuis hodie actualiter huiuſmodi non
ſint.

10 Decuriones Caſtrorum & oppidorum poſſunt tor-
queri.

11 Decuriones poſſunt torqueri pro delictis commiſſis ante
Decurionatum.

12 Decurio poteſt torqueri pro crimine falſi.

13 Decuriones an poſſint torqueri pro delictis commiſſis in
officio.

14 Decurio infamis torqueri poteſt.

15 Illuſtriſſimi, ſeu clariſſimi ob dignitatem in qua ſunt po-
ſiti, non poſſunt torqueri.

16 Magiſtratus maiores, durante officio, non poſſunt tor-
queri.

In eaſdem ll. 4. & 5.

QVÆSTIO. XVIII.

QVæro † vlterius circa eaſdē ll. 4. & 5. tit. 2. lib. 6. No-
uæ Collect. Reg. An Decuriones, eorumq; filii, & nepo- 1
tes poſſint torqueri pro delictis ſuis? Pro cuius quidem quæ-
ſtionis clariori intelligentia, oportet vt a cognitione ſi-
gnificationis huius nominis, Decurio, incipiamus. † 2
Decuriones igitur antiquitus appellabantur, quos ho-
die ciuitatis Conſiliarios, Priores, ſeu ancianos vocamus,
& Romæ Conſeruatores appellant; Ita Bart. & Ioa. de
Platea, in rubr. C. de Decurio, lib. 10. Alex. conſ. 17. num. 1.
volum. 6. & conſ. 40. num. 1. vol. 7. quos refert & ſequitur
Conrad. in practic. titul. de Decurion, numer. 1. cum ſequen-
tibus. vbi bene explicat, qui nam hodie ſucceſſerunt in
locum Decurionum, & hæc videtur recepta commu-
niter interpretatio ſecundum Farinac. in ſuis quæſtioni.
crim. 1. p. q. 41. n. 58. Apud nos Hiſpanos in locum Decu-
rionum ſucceſſerunt Rectores ciuitatum, quos com-
muniter vocamus Regidores, Ventequatros y Iurados de las
ciudades, quorum iudicio & conſilio ciuitates eorumque
bona reguntur, & adminiſtrantur, atq; negotia publica
gubernantur.

Decuriones † igitur, & qui in eorum locum ſucceſ- 3
ſere, eorumque filii, & nepotes, quicquid ſit de iure, de
conſuetudine tamen quotidie torquentur, vt poſt Bart.
Odofred. & alios, quos citant, affirmarunt Gauden, in
tit. de quæſtionibus, num. 38. Guid. de Suza. in tracta. de in-
ditiis, & tortur. n. 110. & ibi Ludoui. Bologne. in addit. Pa-
riſ. de Puteo. in tracta. ſyndic. in verb. Doctor. c. 2. an Doctor.
n. 4. in verſ. tamen dicit Bart. Auguſtin. ad Angel. de ma-
leſi. in verb. quod fama publica præcedente, num. 102. in verſ.
ſed decet, & ibi etiam Bernar. de Landrian. in alia additio-
ne litera, C. Alber. & Salyc. in l. Diuo Marco, C. de quæ-
ſtionibus. Cepolla, conſ. crimin. 40. in 1. dubio, Iacobo de Bello-
uis. in pract. crimin. in rub. de quæſtionibus n. 28. Anton. Ca-
nar. in tractatu de quæſtionibus in 4. membro. nu. 4. Brun.
de inditiis, & tortur. 2. p. q. 4. n. 20. in verſ. ſed Odofred. Cri-
land. in tract. de quæſtionibus, & torment. q. 6. n. 2. ad fi. Car-
rerius, in pract. crimin. 2. p. de inditiis. & tortur. §. circa tertiū
quæ perſonæ torqueri poſſint, n. 17. verſ. licet Odofredus, Ca-
ſon. in tract. de torment. c. 10. in rub. quæ perſonæ torqueri poſ-
ſint, & quæ non, num. 14. Boſſius in ſua pract. crimin. in titu-
lo de inditiis, nume. 112. Iul. Clar. in practic crimi. §. fi. q. 64.
verſ. Præterea quæro: quos refert & ſequitur Farinac. vbi
ſup. num. 67. dicens nu. 69. † quod ſiue conſuetudo va- 4
leat ſiue nō valeat de iure; de facto tamen Decuriones,
Priores, & Cōſiliarii ciuitatū quotidie, & indiſtincte ca-
piuntur, & torquentur nō ſolū finito Decurionatus ſed
officio, etiā eo durante, ſi delicti qualitas id patiatur, &
ne ob morā in exſpectando finē officii in populo ſcan-
dalum oriatur, aut alias Fiſco præiudicium aliquod pa-
retur. & quod ita apud eum ſeruatur.

Nihilominus † tamen de iure, & non obſtante con- 5
ſuetudine in contrarium, quæ non eſt valida nec obſer-
uanda, tenenda eſt, Decuriones eorumque filios, & ne-
potes non eſſe torquendos: Primum de iure probat tex.
in l. fi. C. de Decurio. lib. 10. & l. Diu. Marc. verſ. fi. C. de
quæſt. & l. Decuriones, C. eod. tit. ex quib. ita tenent com-
muniter DD. vt affirmat Ant. Gom. 3. tom. var. reſolu. c.
13. de tort. reor. poſt nu. 3. in verſ. item reperitur prohibitus
Decurio, & refert plures ita tenentes Petr. Duenn. in
reg. 190. in prin. & in 2. ampliat. & plurimos, Farinac. vbi
ſup. n. 57.

Secundum, videlicet, quod conſuetudo in contra- 6
rium non valent, nec ſit obſeruanda, voluerunt Bart. in
l. omnes per illum text. C. de Decurio. lib. 10. Iaſ. in l. de quibus

n.66.ff.de iuſt.& iure, & plures referens Duenn. *vbi ſup. in 4.ampliatio.* refert alios plures Farinac. *ſup. num. 86.* & dicemus *infr. ad fi. huius lib. 8.*

7 Ampliatur primo communis ſententia prædicta, quæ habet, vt Decuriones non poſſint torqueri, vt procedat etiam in Decurionibus noſtri temporis, *ita Ange. de malef. in verb. quod fama publica præcedente, nu. 102. in verſ. ex quo Bald. & ibi Auguſ. de Arimin. in additione, in verſ. & an conſiliarii, Carrer. in pract. crim. in 2. tractatu de inditiis, & tortur. §. circa tertium, quæ perſonæ poſſint torqueri, Brun. de inditiis, & tortur. 2. par. quæſtione 4. numer. 20. in verſ. & hoc dicit, & plures referens Petrus Duennas, in reg. 190. in 9. ampliatione, & Farinac. vbi ſup. num. 59.*

8 Ampliatur ſecundo eadem communis regula, vt procedat nedum in Decurionibus, eiſque filiis & nepotibus, ſed etiam in parentibus eorum, *vt conſtat ex Bruno vbi ſupra num. 21. in verſiculo item parentes*, & *Carrer. num. 15. in fin. & Conrad. quos refert & ſequitur Farinac. vbi ſup.*

9 Ampliatur & tertio, vt nec etiam poſſint torqueri, qui olim fuerint Decuriones, quamuis hodie actualiter huiuſmodi non ſint, argu. text. *in l. fi. ff. de Decurio. & in l. nihil. C. de quæſt.* & comprobat late in terminis *Marſil. in practi. crimin. §. expedita, num 27. & in l. edictum, n. 7. in verſ. quod intelligas & num. 29. & ſingul. 107. Brunus, vbi ſup. n. 21. in verſ. item qui olim, Carrer. vbi ſup. nume. 15. & 17. in fin. & num. 18. Duennas in d. reg. 109. in 2. ampliatione, Grammatic. voto 1. nu. 17. & 18. & voto 32. n. 19. & 22. Cyrill. in ſumma crimin. rub. 29. de quæſtion. §. 2. nu. 1. in ver. imo Decurione damnato, quos refert & ſequitur Farinac. vbi ſup. n. 61.*

10 Declaratur † primo præfata communis regula, vt procedat in Decurionibus ciuitatum: ſecus in Decurionibus Caſtrorum & oppidorum, argum. text. *in l. athleta, § gentium, & l. propter Magiſtratum, ff. de adminiſt. tut.* & tenet in terminis, Petr. Duenn. *vbi ſup.* ſub ampliatione 9. *in verſu. quod maxime intelligit poſt Iacob. Rebuf.* quem refert & ſequitur Farinac. *vbi ſup. num. 62.*

11 Limitatur † ſecundo in delictis commiſſis ante Decurionatum, pro quibus Decurio poteſt torqueri, *l. ſi. quis Decurio. C. ad l. Cor. de ſicariis, Guid. de Suz. in tractatu de inditiis & tortur. n. 16. in fi. Duennas, in reg. 110. in 2. limitat. vbi alios citat & ſequitur Farinac. vbi ſu. n. 63.*

12 Limitatur † tertio in crimine falſi, pro quo Decurio torqueri poteſt, *vt poſt alios reſoluit Farinac. vbi ſup. num. 65.*

13 Limitat † & quarto Boſſius *in ſua prac. crimin. in tit. de inditiis & conſider. num. 116. per totum*, in diſcurſu, in delictis commiſſis in officio, pro quibus Decuriones poſſunt iure torqueri, ſecundum ipſum, & Conrad. poſt pract. *in tit. de Decurio. num. 106. ad fi. in verſ. item limita:* Ego autem multum dubito de hac limitatione, & credo veram non eſſe ex iis quæ adduximus ſup. in ſimili. q. Doctorum, nempe q. 17. *n.* 15.

14 Verius † tamen limitanda eſt regula præfata in Decurione infame *ſecundum Brunum, Conrad. Carrer. & Cyrill. vbi ſup. quos ſuis numeris refert & ſequitur Farinac. vbi ſu. n. 66*

15 Similiter † etiam a fortiori poſiti in aliqua magna dignitate, qui ob eam poſſint illuſtriſſimi, ſeu clariſſimi nuncupari, non poſſunt torqueri, *text. in l. nullus, ibi aut dignitatis defenſione, C. ad l. Iul. Maieſt. l. ſeueram, C. de dignit. lib. 12. ibi a clariſſimo homine, &c. ita tenet Angel. de malef. in verb. quod fama publica præcedente, num 102. in verſ. item in dignitate conſtitutus, Marſil. in d. l. edictum, num. 7. Anton. Gomez. to. 3. variarum, reſolc. 13. in rub. de tortur. reorum, num. 13. poſt medium*, & inquit Aegidius Boſſius *in pract. crim. in tit. de indit. & conſid. ante tortur. num. 111. & in tit. de tortur. teſtium, num. 17.* eſſe veritatem, & communem Doctoris opinionem, quod exſiſtentes in dignitate nullo caſu torqueri poſſunt, ſiue vti rei, ſiue vti teſtes examinentur, quem refert & ſequitur Iul. Clar. *in pract. crim. § fi. q. 64. in verſ. item quæro nunquid*, refert alios criminaliſtas, & ſequitur Farinac. *in d. 1. p. q. 41. num 70. cum ſequent.* vbi & alibi refert ſuper eo, an poſſit torqueri, vt teſtis, & nos etiam alibi Deo duce dicemus.

Sic quoque exſiſtentes in aliquo magno Magiſtra- 16
tu, eo durante, torqueri non poſſunt, *argum. l. Diuo Marco, C. de quæſtion. ita Ang. de maleſi. in d. verb. quod fama publica præcedente, n. 102. in verſ. item maior magiſtratus*, & alios citans Farinac. *vbi ſup. num. 73.* Nec mirum videri debet quod præfatæ perſonæ enumeratæ in hac quæſtione de iure non torqueantur, cum etiam diuites honeſtiores non torqueantur, vt reſoluimus *ſupra q. 15, num. 24.*

SVMMARIA.

1 *Clerici an de iure torqueri poſſint pro delictis a ſe commiſſis, ſi legitima adſint inditia, criminaque ſint eius qualitatis, vt pro eis tortura locum habeat, & numeris ſequentibus, pars negatiua fundatur, num. 2. cum ſequentibus, affirmatiua vero n. 8. cum ſequentibus, etiamſi clerici non ſint infamati de illo delicto, vt in nu. 9. ſed clariora debent eſſe inditia, vt in n. 10. quid tenendum ſit, reſoluitur, n. 13.*

3 *Differentia quanta eſt inter Solem & Lunam, tanta eſt, aut certe maior, inter Imperium & Sacerdotium.*

5 *Clericus alterum conuitio grauiori afficiens, an cogatur palinodiam cantare, ſicut laicus, & numeris ſequentibus negatur, & quæ pœna ſit, ei imponenda declaratur, nu. 7.*

6 *Priuilegia militi ſeculari conceſſa, ad militem cœleſtis militiæ extenduntur.*

11 *Clericalis ordo, & Sacerdotii dignitas non mediocrem de ſe facit præſumtionem excluſiuam delicti.*

12 *Inditia ſupplent famam.*

14 *Clerici Sacerdotes an torqueri poſſint.*

15 *Confeſſio extraiudicialis ſufficiens eſt ad torturam, ſed fallit in Clerico, vt in n. 16.*

17 *Clericus legitime tortus confitens in tortura an poſſit interrogari de aliis criminibus de quibus contra eum nulla adſunt inditia?*

18 *Tortura Clerici non debet eſſe ita ſæua, ſicut laicorum, & numeris ſequentib. declaratur n. 22.*

19 *Text. in c. 1. in fin. 23. q. 5. intellectus.*

20 *Delicta Clericorum ſunt grauiora, quam delicta laicorum.*

21 *Tortura grauior eſt inferenda, vbi grauius eſt delictum, & e contra.*

23 *Miniſtri laici etiam de mandato Epiſcopi non poſſunt de iure Clericum torquere, ſed communiter obſeruatur contrarium.*

24 *Clericus vacillans in teſtimonio an poſſit torqueri?*

25 *Clericus cœlans veritatem magis peccat, quam laicus.*

26 *Clericus falſum deponens coram iudice laico, puniri per eum non poteſt.*

In eaſdem ll. 4. & 5.

QVÆSTIO. XIX.

QVæro. † vlterius circa eaſdem ll. 4. & 5. tit. 2. libr. 6. 1
Nou. Collect. Reg. *An clerici pro delictis a ſe commiſſis poſſint iure torqueri, ſi legitima adſint inditia, criminaque ſint eius qualitatis, vt pro eis tortura locum habeat?*
Et in hoc † videtur primo dicendum; minime ipſos 2
Clericos

Clericos eſſe torquendos, etiamſi ea indicia adſint, quæ
contra laicos non priuilegiatos ſufficient ad torturam:
quoniam ſi hoc priuilegium militibus, nobilibus, De-
curionibus, Doctoribus, Aduocatis, & in dignitate cō-
ſtitutis quinimo & diuitibus honeſtioribus conceſſum
reperitur, vt vidimus in quæſtionibus præcedentibus,
cur Clericis, qui milites cœleſtis militiæ ſunt, eſt dene-
gandum? Militis enim cœleſtis tanta eſt, & auctoritas &
dignitas, vt indignum eſſe videatur, nobili hoc priuile-
gium competere, Clerico autem denegari: Nam vt Be-
atus Ambroſius ſcripſit, & refertur, *in c. duo ſint quippe*
76. diſtinct. aurum non tam pretioſum eſt plumbo, quā
3 Regia poteſtate ſit altior ordo Sacerdotalis: † & quanta
differentia eſt inter Solem, & Lunam, tanta eſt, aut cer-
te maior inter Imperium & Sacerdotium, *c. ſolita, de ma-*
4 *ior. & obed.* † Denique quod Clericus ſit nobilis, probat
late Tiraq. *de nobilit. c. 9 per totum.*

Et in terminis, quod Clericus non poſſit torqueri, tenuerunt *Ange. de malef. in verb. quod fama publica præcedente. nu. 102. in verſ. item Clericus, in pract. crim. 2. tract. de indiciis, & tortur. §. circa tertium, quæ perſonæ torqueri poſſunt, numer. 26. in verſ. item excipitur Clericus, iuncto num. 27.* vbi quod neque torquetur in ſe, nec in alium: & hanc opinionem tenuerunt plures alii DD. relati per Gabr. Saray *in addit. ad Matheſil. ſing. 60. incipienti, nota quod Clerici in ſacris minoribus conſtituti, in verſ. quamuis contrarium tenuerit, & ſingul. 61. incip. nota quod Clerici non gaudent regulariter, poſt medium additionis, in verſ. item ſicut miles, Conrad. in pract. crimi. tit. de negat. crim. & torment ſub num 35.* vbi teſtatur de communi, & ſequuntur plures relati per Petr. Duenn. *in reg. 190. in 3. fall. in verſ. contrariam tamen opinionem*, vbi in fine teſtatur, ita videri eſſe magis communem opinionem.

5 Ex † quibus ſemper male ſuſpicatus ſum de opinio-
ne quadam ſingulari Bernard. Diaz de Luco, *in ſua pra-*
ctic. crimi. can. verb. maledici. c. 66. num. 7. in nouis olim. cap.
6. dum credit in his Regnis Caſtellæ, & Legionis poſſe
Clericum condemnari ad petitionem iniuriati, ad hoc
vt in præſentia iudicis, & bonorum hominum dicat ſe
mentitum fuiſſe, cum ita cautum ſit, & ſeruari ſoleat in
laicis, *vt in l. 2. tit. 10. lib. 8. Nou. Collect. Reg.* (intellige
pro illis conuitiis, de quibus ibi) hæc namque eius opi-
nio ſuſtineri iure minime poteſt, nec vera eſt, nec in
praxi admiſſa, tum ex ſupra dictis, tum etiam, quia lai-
cus nobilis palinodiam recantare non tenetur, ſed ſol-
uere pœnam quingentorum ſolidorum, & pro eis, *dos*
6 *mil marauedis, vt in dict. l. 2.* † Ergo priuilegium hoc
militi ſeculari conceſſum, ad militem cœleſtis militiæ
extendendum eſt, prout alias regulariter exiſtimauit
gloſ. *in l. mi es ff. de re iud.* quam ibi ſequitur Bart. *numer.*
3. & communem eſſe teſtatur *Alex. numer. 3. Rip. 7. &*
Palat. rub. in rep. rub. de donat. inter vir. & vxorem, §. 37.
num. 16 & D. Couarru. lib. 2. variar. reſol. c. 1. num. 9. vbi
agit de eius intellectu, & alios referens Ignat. Salzed. *in*
addition. ad Bern. Diaz, vbi ſup. pag. 209. & ita merito
quod contra Clericum non poſſit agi ad emendam ho-
norabilem, cum aliis tenet Boer. *conſ. 4. num. 40.* dicens
quod ita de conſuetudine, & communi obſeruantia
Curiæ Bituric. obſeruatur, & in ſpecie, quod Clericus
non teneatur palinodiam recantare tenet Didac. Pe-
rez, *in l. fi. tit. 1. lib. 1. ord. col. fin. 18. in fi. & latius idem in l. 1.*
tit. 3. col. 113. in verſ. præterea etiam cum ſequenti lib. 1. Ordi.
& in l. 3. in verſ. de maledico. tit. 8. lib. 8. Ordin. Anto. de
Padilla in l. 1. nume. 9. C. de iur. & fac. ignor. Petr. Plaza,
de delic. lib. 1. cap. 1. n. 24 qui omnes Hiſpani ita probant
Bernar. Diaz, *vbi ſup* tenentem contrarium, & cum eis
Ignatius eius additionator dicens, ipſum auctorem
fuiſſe allucinatum, & ſemper ſe hanc opinionem ad-
uerſus eum in controuerſiis forenſib. receptam vidiſſe,
• ex quo eandem ſententiam contra Bernard. dicit rece-
ptam & communem D. Azeued. *in dict. l. 10. num. 252.*
† Clericus enim alterum conuitio afficiens, habet pœnam iure ſtatutam, videlicet vt veniam ab aduerſario petere cogatur, *vt in c. Clericus maledicus. 46. diſt.* eſt etiam bonus text. pro noſtra hac recepta ſententia, contra Bernar. *in c. contingit el 1. in fin. de ſententia excommuni. ibi promiſſo, vt Clericus iniuriam paſſo ſine iniuria Clericali ſatisfaciat competenter, quatenus inter eos pax valeat, rationabiliter confirmari*: Contentus igitur eſſe debet iudex Eccleſiaſticus pœna aduerſus Clericum maledicum iure Canonico ſtatuta, abſque eo, quod aliam deſumat a legibus ſecularibus, quæ contra Clericum nullum in hoc habent vigorem, nec talis fuit mens conditorum ipſarum, ſed contra laicos alios conuitiantes, illam pœnam ſtatuere. Ergo cum ſit certa in hoc ſtatuta a iure Canonico, ea plectendus erit Clericus maledicus, non vero pœna legis Regiæ, quæ tunc locum poſſet habere contra Clericum, quando iure Canonico alia non eſſet in hoc caſu ſtatuta; *argum. c. 1. & 2. de oper. noui. nuntia.* adhuc; palinodiam Clericus non eſſet cogendus recantare, ſed ſoluere pœnam quingentorum ſolidorum veniret condemnandus, ſicut nobilis per prædicta.

Nihilominus tamen † in ſpecie noſtræ quæſtionis principalis de tortura, altera communis opinio eſt in contrarium, imo quod Clerici, etiam presbyteri, ſi ſint ſuſpecti, poſſint ex cauſſa torqueri, ſecundum Abb. *in reg. cum in contemplatione num. 6. de regul. iur.* vt referunt Bernard. Diaz *in pract. crim. de tortur. c. 125. in nouis nu. 1.* vbi quod ſecundum Abb. & Philipp. Franc. *in c. dilectis de appellation.* Clericus poteſt torqueri propter delictum, etiamſi agatur ciuiliter contra eum, quam communem refert etiam Villalob. *litera C. num. 80.* & cum eo Iulius Clarus *in pract. crim. §. fin. quæſt. 64. in verſ. ſed an Clerici.* & Boſſius *in pract. crimi. tit. de indit. & conſider. ante tortur. num. 103* nec non & ceteri nouiores infra citandi, præcipue Farinac. *in ſuis quæſtionibus crimin. 1. p. quæſt. 41. num. 2. & 3.* vbi dicit communem plures allegans, & præcipue in crimine læſæ Maieſtatis, veneni, & ſepulcri violati, vt per Clarū & Farinac. *vbi ſup poſt Gigantem quem citat.* & ita quotidie practicari videmus, *teſte Iacobo Sbrocio, in tractat. de Vicar. Epiſcopi. lib. 2. q. 153. num. 3.*

Quæ communis ſententia procedit, † etiamſi Clerici non ſint infamati de illo edicto, *ſecundum Abb. Panorm. in c. grauis, de depoſit.* quem ſequitur Felin. *in c. olim. col. 3. in verſ. tertius caſus, de reſcript.* & probat late Andreas Alciat. *in c. 1. num. 38. & 39. in mea impreſſione.* in alia vero allegatur *num. 43. de offic. Ordin. & D. Siman. de Cathol. inſtitut. tit. 65. num. 48.* & hæc opinio eſt verior in puncto iuris *ſecundum Additio. Bern. Diaz, dict. c. 125. pag. 422. col. 2.* & voluit Farinac. *vbi ſup. num. 7.* quia alias nunquam, aut raro Clerici torquerentur: deinde quia nullo iure, aut euidenti ratione fundatur contraria ſententia: Præterea quia ex ſemiplena probatione ſufficienter oritur infamia; ex aliiſque indiciis, quæ Clericum ſuſpectum, & infamatum reddunt; quia præſertim quia prædicta indicia efficiunt notorium iudici, *c. cum olim. vbi Abb. de verbor. ſignificatione.* quod notorium ſuccedit loco diffamationis: quinimo regulariter plus operantur indicia, quam diffamatio, *l. 1. §. 2. & 3. ff. de quæſtio.*

Fatetur tamen Ignatius Salzed. *vbi ſup.* iure defendi poſſe, quod ſcripſit Abbas, *in c. licet. in 1. notab. de teſtibus.* clariora ſolum debere eſſe indicia contra Clericum ad torturam imponendam, quam contra laicum, quod ſequitur Simon de Pretis, *conſil. 36. num. 4. volum. 1.* ab eo relatus, quod comprobatur ex eo, † quia Clericalis ordo & Sacerdotij dignitas non mediocrem de ſe facit præſumtionem delicti excluſiuam in Clerico & Sacerdote, & ex quo habens pro ſeiuris præſumtionem,

habet etiam priuilegium, vt volens contrarium probare, clariores, & lucidiores habeat deducere probationes, *vt poſt alios ſcripſerunt Herculan. in tractatu de negat. num. 4. Cephal. conſil. 138 num. 18. lib. 2. & conſil. 241. num. 85. lib. 3. Menoch. de præſumt. lib. 1. quæſt. 31. num. 8. & 9. Maſcard. de probation. in præfatione, quæſt. 10. num. 38. lib. 1. & concluſ. 1221. num. 6. libr. 3.* Idcirco antequam clericus, ſeu Sacerdos torqueatur, licet non deberet præcedere fama ſpecialis delicti, de quo agitur, ſeu infamia in genere ipſius clerici, debent tamen præcedere indicia grauiora, & vrgentiora, quam ea, quæ a iure requiruntur in tortura laicorum, propter illam ſpecialem bonitatis præſumtionem, quam pro ſe habent clerici & religioſi: & inquit Farinac. *dict. quæſtio. 41. ſub num. 9.* quod ita communiter ſeruari vidit apud ſe in vrbe & ſtatu Eccleſiaſtico, prout etiam ita vidiſſe ſeruari, teſtatur Grammat. quem refert, & alios eandem concluſionem tenentes: quia vbi infamia non aderit, iſta grauiora indicia ſuccedent loco famæ, famaque ſupplebi-
12 tur per grauitatem indiciorum: † & non eſt nouum in iure, quod indicia ſuppleant famam, *Bald. in l. iubemus. num. 4 C. de probatio. Paris de Puteo in tractatu ſyndic. in verb. inquiſitio. c. 1. num. 9. Duennas in regul. 298. in 12. limitat. Roland. a Valle, conſil. 18. lib 1. & conſil. 3. nu. 13. lib. 2. & conſ. 57. nu. 6. lib. 4. Boſſius in ſua pract. tit. de inquiſit. nu. 27. Iul. Clar. in pract. crim. §. fin. q. 6. in verſ. vlterius ſcias, prope fin.* quos ad hoc referr, & ſequitur Farinac. *vbi ſup. nu. 10.*

13 Supradictis tamen non obſtantibus, † contrarium eſt tenendum in eo articulo, de quo *ſupra num. 9.* imo quod clerici non debeant torqueri, niſi vltra indicia ordinaria, ac communia, quæ vt priuatus quiſpiam torqueatur, requiruntur, vt puta vnus teſtis de viſu, vel ſimilia, Clericus huiuſmodi ſit infamatus de illo crimine, quod videtur innuere text. *in dict. c. 1. incip. grauis, de depoſ. ibi audiuimus, &c.* iuxta intellectum Abbatis antiqui ibidem dicentis, quod raro, imo nunquam inuenies, quod clerici torqueantur niſi infames, quem dicit communem Cardinal. *ibi num. 4.* & Barba. *col. 4.* Felin. parum ſibi conſtans, *in c. de hoc. numer. 2. de ſymon.* Hanc ſententiam ſequitur, & dicit communem, plures referens, Bernard. Diaz de Lugo, *dict. cap. 125. idem in reg. 126. incip. confeſſus de crimin. in 1. fall. in 3. ſublimitatione.* adeo vt etiam ſi contra clericum ſint mille indicia, niſi ſit infamatus, non poſſit torqueri, vt concludit idem auctor. *dict. c. 125.* cum Bono de Curt. *in tractat. de nobilitat. fol 15. col. 4. in fin.* Hanc eandem ſententiam ſequitur, & dicit communem Anton. de Padilla, *in l. 1. num. 9. C. de iure & fact. ignoran.* eſt communis ſecundum Ægydium Boſſium, *in tit. de indiciis & conſider. ante tortur. dict. num. 103. & in titul. de tortur. teſt. num. 6.* vbi refert Puteum dicentem; Clericos & Presbyteros in caſibus a iure permiſſis torqueri ſecundum obſeruantiam, ſeque vidiſſe, tales tortos pro veneno dato conſanguineis, & quia corpora ſepulta exhumauerant, & veſtibus, cum quibus fuerant ſepulti, ſpoliauerant, ac annulis, *vt ibi per eum*: eandem etiam appellat communem ſententiam iuris peritorum Simancas, *vbi ſupr. num. 47.* licet eam non ſequatur, nec non & Iulius Clar. *vbi ſupra* communem etiam appellat, plurimos congerens inter quos Greg. Lopez. Didac. Perez, & alios Ignat. Salzed. ad Bernard. Diaz, *dict. cap. 125.* & teſtatur de magis communi opinione Conrad. *in ſua practic. crimin. in titul. de negat. crimin. & torment. poſt numer. 35.* & refert plurimos huius opinionis auctores, Farinac. *vbi ſupra dict. quæſt. 41. num. 6.* dicens, quod ita Doctores communiter diſtinguunt, nempe vt Clerici & præſertim Sacerdotes poſſint torqueri, ſi de delicto, de quo imputantur, vltra legitima indicia, quæ ad torturam requiruntur, ſint inſuper diffamati, vel alias infames: aliter ſecus, etiamſi mille præcederent indicia, & quod a Doctoribus a ſe citatis proculdubio apparet, hanc diſtinctionem eſſe a Doctoribus magis communiter receptam.

Hæc igitur eſt receptiſſima ſententia Doctorum, ac proinde meo iudicio tenenda in iudicando & conſulendo, tum quia bonum fundamentum habet, ex *dict. c. 1. de depoſ.* & licet non ſit præciſum, eſt tamen vrgens, ſufficitque ex eo ita tenere magis communiter Doctores, tum etiam, quia pro hac ſententia militant alia fundamenta fortiſſima, quæ ſupra adduximus pro priori ſententia generali negatiua. Denique, quia hæc humanior, atque benignior eſt, quam contraria Abb. Alciati, & ſequentium, quam omnino crudelem, ac bonis rationibus contrariam exiſtimo, ac proinde non tenendam, tametſi noſtram communem, & tenendam ſententiam dicat Boſſius in priori loco ſupra citatus, non ſeruari in ciuitate Mediolani, & non ſeruari in practica credat Iulius Clarus *vbi ſup.* etſi nunquam vidiſſe hoc, quod dictum eſt de fama, ſeruari in tortura clericorum, affirmet Farinac. *dict. quæſt. 41. num. 8.* Sed nos Hiſpani, inhærendo magis communi, & probabili ſententiæ, ſeruamus, quam doceo; & teneo: nempe vt clerici minime torqueantur, niſi præcedentibus legitimis indiciis, ſimul cum diffamatione ſpeciali delicti, vel alias infamia clerici. Et communis ſententia, de qua *ſup. num. 8.*
† nedum procedit in clericis ſimplicibus, ſed etiam in 14
presbyteris, vt conſtat ex eadem communi opinione relata per Abbat. *in dict. reg. cum in contemplatione. dict. num. 6.* & cum eo Bernard. Diaz, *vbi ſupr. in princip.* & Iul. Clar. etiam vbi ſup. aduerſus Bartol. *in l. ex liberi, circa princip. ff. de quæſtion.* & ita ſeruari teſtatur: eſt tamen hoc intelligendum, præcedente infamia præter indicia ſufficientia, iuxta magis communem ſententiam, quam ſupra probauimus.

Hinc eſt, † quod licet alias confeſſio extraiudicialis 15
ſit ſufficiens ad torturam, iuxta gloſſ. fin. communiter approbatam *in l. capite quinto. ff ad leg. Iuliam. de adult. Diaz in regul. 126. limitatione 5.* eſt communis *ſecundum Ignat. Salzed. in addit. ad Bernard. d. c. 125. lit. B.* & conſtat ex Philippo Decio, *in c. at ſi clerici. ſub num 17. de iudiciis. Boſſio in tit. de confeſſ. num. 57. Anton. Gomez 3. tom. variar. reſolut. cap. 13 de tortur. reorum. num. 8. Villalob. commun. opin. lit. C. num. 135. Anton. Gabriel. in tit. de confeſſ. concluſ. 1. num. 53. Menoch. de arb. iud. lib 2. caſu 331. num. 1. & de præſumtio. lib. 1. quæſt. 89. num. 14. cum ſequent. Iul. Clar. in practi. crimin. quæſt. 21. verſ. confeſſio.* & tandem ex Farinac. alios citante *de indiciis & tortur. quæſt. 37. num. 47.* cui ſuffragatur, *l. 7. tit. 13 p. 7.* vbi Gregor. Lopez, *in gloſſ. como quier.* id notat, nec non & addit ad Bernard. Diaz, *in dict. reg. 126. in princip.* vbi ex Follerio refert, quod omnes Dd. criminaliſtæ communi conſenſu opinionem iſtam receperunt, circa cuius intellectum & praxim alia *infra lib. 8. huius noua collect.* ad fin. libri adducemus.

Hoc tamen fallit in clerico, † qui ex confeſſione ex- 16
traiudiciali, niſi etiam ſit infamatus de illo crimine, torqueri non poteſt, ita Felin. *in dict. c. de hoc. col. 1. num. 1. verſic. 2. limita. de ſymon.* & eſt notabile in propoſito, *ſecundum Bernard. Diaz, vbi ſup. num. 2. & latius idem in d. reg. 126.*

Deducitur etiam ex ſupra reſolutis, † non bene con- 17
ſuluiſſe Cardin. Zabar. *conſil. 45. incipienti, caſus talis eſt in fine.* dum inquit, quod ſi clericus legitime tortus, confiteatur delictum, pro quo torquebatur, non reputat abſonum, quod interrogetur de aliis criminibus, de quibus contra eum nulla erant indicia, ſicque ob id iudicem Eccleſiaſticum non eſſe reum alicuius pœnæ: ſi enim clericus torqueri non poteſt, niſi extantibus legitimis indiciis, & infamia, quomodo poterit interrogari de delictis, de quibus contra eum nec ſunt indicia, nec adeſt infamia, eſto aliud fuerit confeſſus delictum? Dicere enim quod præſumitur ex hoc criminoſus etiam in aliis, argumento *regulæ, defleat peccator, & regulæ. ſemel malus, de reg. iur.* nihil præſtat: nam aut ſunt delicta alterius generis, quam ſit illud pro quo torquetur, aut eiuſdem. In primo caſu eſſet impium, vt cogatur, quis prodere ſe ipſum in delictis occultis: illa namque præſumtio, non extenditur ad delicta alterius generis, ſed ſtat in ſuis terminis, nempe in eodem genere mali: in ſecundo vero caſu præſumtio illa, etiam ſi ſit in eodem genere mali: non tamen ea ſola ſufficiens eſt, vt de eis interrogari iuridice valeat *ſecundum Gandin. in tractatu malefi. in rubrica de quæſtionibus, col. 4. num 19. in verſ. ſed quod de quæſtione.* quem refert, & ſequitur Brunus *in tractatu de indiciis, & tortur. num. 64.* vbi limitat, quando eſſet diffamatio generalis contra aliquem, quod eſſet magnus latro, tunc enim inquit, eſſe laudabilem contrariam conſuetudinem, quod de aliis furtis interrogetur, alias non: Eandem ſententiam tenet Iul. Clarus *in practic. crimin. §. fin. quæſtio. 64. in verſic. ſucceſſiue quæro.* Vbi quod de iure ſecundum omnes non poteſt interrogari, licet contrarium ſeruetur de conſuetudine totius Italiæ, & ſpecialiter in furtis, quia magis frequentatur, vel niſi in crimine aſſaſſinij, & ſtroſationis annonæ, vel ſalis, niſi forte eſſet iam bannitus, & condemnatus, tunc enim ſi eſſet exſequenda condemnatio, ſolet quandoque torqueri, tam ſuper aliis delictis in genere, quam ſuper ſociis, complicibus, & receptatoribus.

Multo igitur minus clericus, confeſſus crimen in tortura, poterit de alio ſimili interrogari, indiciis legitimis, nec infamia extantibus, & ita merito Cardinalem, *vbi ſup.* reprobat Diaz *in d. pract. crim. c. 125. num. 3.* credens (& bene) iudicem talia facientem, & Deum in cœlis, & ſuperiorem ſuum in terris offendere, ſicque ab eo puniri poſſe propter id.

18 Verum tamen eſt, † quod tortura clericorum non debet eſſe ita ſæua, ſicut laicorum, ita communiter tenetur, *teſte Abbat. in dict. regul. cum in contemplatione. num 6.* Quare ſecundum eum Clerici non debent ſupponi aculeis, ſeu fidiculis, ſeu virgis, ſeu corrigeatis *ex text. in c. 1. in fine, 23 quæſtio. 5.* quam communem referunt, & ſequuntur Diaz *dict. c. 125. num. 6. & Iul. Clar. dict. quæſtio. 64. verſic. ſuas tamen, & plures alios referens Ignat. Salzed. in addit. ad Diaz, vbi ſupra lit D.* vbi quod hæc opinio eſt communis, & contradictorem non habet, & ideo in forenſibus diſputationibus ſeruanda: tum propter excommunicationis periculum (ſi forte debitus modus torturæ tranſgrediatur) tum propter ſummam Sacerdotij dignitatem, cui maxima reuerentia debetur, *Viuius commun. opin. in verſic. Clerici non poſſunt. Iacob. Sbrozius in tractat. de Vicar. Epiſcopi. quæſt. 153. num 8.* Eſt etiam communis, vt plures referens, affirmat Farinacius *in ſuis quæſtionib. crimin. dict. quæſt. 41. num. 11.* qui pro hac opinione allegat text. illi qui. *5. q. 5.* ibi *religioſus tortor*, ex quo probari videtur, Clericis torturam inferendam eſſe cum pietate, & religione, & non cum rigore, prout expendit ibi verba illa Præpoſitus dicens, inſuper non valere conſuetudinem in contrarium.

19 Sed ſi bene expendatur text. ille tantum abeſt, † vt non ſolum hanc ſententiam non probet, ſed imo etiam eidem videtur eſſe contrarius: illa namque verba, religioſus tortor, apponuntur in text. non ex eo quod inferenda ſit tortura Clericis cum pietate, ſeu religione, ſed quia iudex & ſic tortor dicitur religioſus, *vt in l. 1. §. Diuus Seuerus. ff. de quæſtion. ibi, ſi nulla probatio religionem cognoſcentis inſtruat*, ita Follerius *in practic. crimin. Can. c 31. in verſic. tormentis mox ſubijciatur. num. 7.* Denique ex illis verbis, *diuerſis cruciatibus*, colligi videtur, quod tortura clericorum non debet eſſe leuis, ſed cruciams corpus diuerſis modis; Præterea non videtur eſſe congrua ratio differentiæ, cur, ſcilicet, Clerici debeant leuius torqueri, mitiuſque quam laici, imo in contra-
rium vrget potentiſſima ratio, † quia, ſcilicet, delicta 20
Clericorum ſunt grauiora, quam delicta laicorum, *l. Presbyteri. C. de Epiſc. & cler. & c. Presbyteri, 5. q. vltim.* bene comprobat Aymon Crauet. *conſil. 9. num. 2.* & Foller. *vbi ſup. c. 16. num. 10.* Ergo Clerici ſunt acrius tor-
quendi; † quia vbi delictum eſt grauius, ibi grauior eſt 21
inferenda tortura, & econtra, vt probat Farinac. *quæſt. 38. num. 33. & 52.* quibus ſit vt non male videatur ſenſiſſe contra præcedentem communẽ ſententiam Franciſc. Caſſon. *in tractat. de torm. c. 11. in rub. de non torquend. Cler. num. 5.* vbi inquit, quod ſupra dicta limitatio communis nulla lege probatur, & non eſt auribus hominum digna, ſed expreſſius contra eandem limitationem tenuit Foller. *vbi ſup. d. c. 31. num. 7.* & in enormibus prædictam limitationem non procedere ſcripſit Paulus Granut. quem refert, & ſequitur Farinac. *d. quæſt. 41. nu. 13. ad finem.* dicens, ſe credere eſſe veritatem, quicquid in contrarium præcitati Doctores, non multum accurate in dicta limitatione affirmauerint. Quid tenendum?

Ego nihilominus † præcedentem communem opi- 22
nionem teneo, non obſtantibus prædictis ſubtilibus potius, quam vrgentibus argumentis, ex quibus non eſt recedendum a communi ſententia in iudicando & conſulendo, eam intelligendo reſpectu, ſcilicet, laicorum, & delicti, pro quo clericus torquetur, ita vt clericus torqueri quidem debeat vere, non vero illuſorie, concurrentibus his, quæ prædiximus, & in enormibus delictis acrius, quam in ceteris: mitius tamen quam pro eiuſdem laicus torqueretur, ex rationibus, de quibus ſupra, quæ maxime quidem vrgent, nempe propter periculum excommunicationis, ſi forte modus exceda-tur, & propter dignitatem Sacerdotij, cui ſumma ſemper, & vbique reuerentia debetur, *vt deduxit D. Simancas, de hæret. d. tit. 65 num. 49.* Adde tu aliam rationem ſupradictis non inferiorem, ſcilicet, propter ſcrupulum irregularitatis tollendum, ſi forte Clericus in tortura graui decederet, tametſi reuera ipſa irregularitas in ea ſpecie non incurratur, *iuxta gloſſ. in c. accuſaſti. verb. per tuam accuſationem, de accuſatio. Abb. in c. Cleric. num. 3. ne Clerici, vel Monach. Felin in c. cum illorum. num. 12. de ſententia excommunicationis*, & in terminis Iacob. Sbroz. *vbi ſup. num. 4.* Stantibus igitur his rationibus, non eſt opus aliqua lege ad probandam præfatam communem opinionem, quæ ſi digna non eſt auribus carnificum, profecto religioni noſtræ Chriſtianæ, & ſtatui Sacerdotali amica valde eſt & conſona. Hinc patet, quanta ſit ratio diuerſitatis inter laicum & Clericum torquendum. Accedat benignitas tribunalis, eccleſiaſtici, quæ maxime noſtram ſententiam fauet: At quando delicta Clericorum grauiora ſint, quam laicorum, nihil in propoſito obeſt, quia etſi id verum alias eſſet, reſpectu exempli, quod clerici præ ceteris præſtare tenentur, nihilominus tamen regulariter mitius ſunt puniendi, atque torquendi quam laici propter honorem & reuerentiam ſtatus clericalis, præcipue Sacerdotij. At quod text. *in d. c. illi qui.* probat, diuerſis cruciatibus clericum eſſe torquendum, non ideo ſignificat, acerrime clericum eſſe torquendum, ſed potius diuerſimode eſſe cruciandum, quod in omni tortura contingit, nihilominus tamen in modo, & qualitate eius poteſt eſſe, & dari ſpecialitas, & differentia.

De iure præterea, † miniſtri laici, etiam de mandato 23
Epiſcopi, non poſſunt clericum torquere, hæc eſt communis opinio. vt inquit Ripa *in c. decernimus. nu 39. de iudiciis. & Bernar. Diaz. d. c. 125. n. 7.* vbi plures auctores hæc.

enentes refert, eoſq; ſequitur nec non Farinac. *d. q. 41. nu. 14. & Iul. Clar. d. q. 64. in verſ. ſed hic quæro.* vbi quod communis obſeruantia ſe habet in contrarium, *vt inquit Abb. in c. vt fame. nu. 8. de ſententia excommunicationis.* quem prius ad hoc retulit Diaz, *d. n. 7. Simanc. & Foller. relati* per Clar. dicentem, quod ita quotidie videmus obſeruari, nempe vt mandante Epiſcopo. Clerici a iudicibus laicis torqueantur. Et licet Abb. *vbi ſup.* improbet huiuſmodi conſuetudinem, tamen Card. Alex. *in d. c. illi qui, 5. q. 5.* dicit, quod nõ eſt mala conſuetudo, quod etiam videtur, clare, quia alias delicta clericorum remanerent impunita, quia ſi nõ eſſent laici qui torquerent, clerici nunquam torquerentur, vt inquit Foller. quem ibi refert. Quare prædictam conſuetudinem, & obſeruantiam, bonam, æquam, & iuri conſonam affirmat, ac pluribus rationibus comprobat Foller. *vbi ſup. c. 31. in rubric. tormentis mox ſubijciatur. num. 11.* Non enim reperientur clerici, qui birroariorum munus velint exercere. Eandem obſeruantiam & conſuetudinem ex prædictis probat Farinac. *vbi ſup. nu. 15.* & Iacob. Sbroz. *vbi ſup. nu. 9.* dicens, eſſe communem obſeruantiam, & mihi non diſplicet. Aliter namq; fruſtra iudex clericum torquendum eſſe pronunciaret, ſi nõ eſſet, qui exſequeretur, vt hoc iure cœptum eſſe fatetur, alios allegans D. Simanc. *de inſtitut. Cathol. d. c. 65. n. 49.* quem in hoc refert, & ſequitur Ignatius *vbi ſup. litera E.* vbi prius limitauit præd. communem ſententiam, in clerico aſſaſſino, qui ſecundum Dd. quos ibi refert, a laicis torqueri poteſt, quod etiam tenuit Carrer. quem refert Farinac. *vbi ſup. d. nu. 14. ad fin.* dicentes, quod laicus, torquendo clericum, eſt excommunicatus, præterquam in duobus caſibus. Primo in aſſaſſinis. Secundo, quando non torqueret, ſed tantum ligaret ipſum clericum, ac deinde illum torquendum clericis tradiderit. De quo vltimo caſu dubito, nihilominus communis obſeruantia, & conſuetudo habet, quod clerici a laicis torqueantur de mandato Epiſcopi, quæ conſuetudo valida eſt, vt prædiximus, ac proinde excommunicatio ex eo facto non incurreretur, licet aliud eſſet de iure: Quinimo & Epiſcopus & eius Vicarius faciens clericum torqueri per laicos, erat ipſo iure excommunicatus, vt ex aliis refert Felin. *in c. vniuerſitatis. nu. 2. de ſententia excommunicationis. Decius in c. dilectis. in princ. de appell.* quos ad hoc refert Iacob. Sbroz. *vbi ſup. n. 5.* In caſu tamen quo clericus venit verberandus, non poteſt verberari per laicum, etiam de mandato ſuo, ſed per miniſtrum Eccleſiæ clericum, & pro honeſtate in Eccleſia, *d. c. vniuerſitatis. vbi Abb. in princ. nu. 5. & in c. inter alia, col. 4. de immun. Eccleſiarum. & Bernar. Diaz, in pract. crim. c. 125. nu. 3. & 4. poſt multos alios, quos refert, & ſequitur Iacob. Sbroz. vbi ſupra quæſtione 154. numer. 8.* & ſequitur etiam *in q. præceden. numer. 8.*

24 Illud tamen pro complemento † huius capituli ſupereſt reſoluendum: *an clericus vacillans in teſtimonio poſſit torqueri?* Et in hoc Bal. *in ſua Margarita, verb. clericus.* tenet partem affirmatiuam, rurſus Bart. *in l. ex libero. circa princ. ff. de quæſtionibus.* tenet contrarium, nempe quod poſitus in dignitate clericali, vacillans, non ſit torquendus, per text. *in l. Presbyteri. la 1. C. de epiſc. & cleric.* vbi iuncta gloſſ. *verb. præcipiunt.* probatur, ſecus eſſe in clericis non presbyteris, nempe vt ſi vacillent in dicto, poſſint torqueri, ſicut ceteri liberi homines, & ibi Bald. & Salycet. quæ lex incorporata reperitur *in cap. quia iuxta. §. Presbyteri. el 1. ſupra quæſtione ſexta.*

Nihilominus tamen Bernard. Diaz, *dict. cap. 125. numer. 9.* indiſtincte tenet, quod clerici vacillantes in ſuis dictis nullo modo poſſint torqueri, nec iudex Eccleſiaſticus teneatur ſequi inſtructionem illius l. quia licet per Gratianum fuerit admixta canonibus, nihil ſibi per hoc auctoritatis acceſſit, & quod ob ſolam Baldi auctoritatem tenentis contrarium indiſtincte, non crederet illud practicandum: Quid tenendum? Ego ſequor Baldi opinionem vtpote communem, vt fatetur Boſſi. & Foller. *teſte Iul. Clar.* qui eam ſequitur, *dict. § fin. quæſt. 25. verſic. ſed nunquid, & additio. Bernard. Diaz. dict. c. 125. litera F. in fine. & Farinac. in 1. p. quæſt. 39. num. 133.* Magis enim peccat clericus celans veritatem, quam laicus: † Debet tamen torqueri in hac ſpecie a ſuo iudice 25 Eccleſiaſtico, non autem a iudice laico, etiam ſi coram eo vacillet. Ita fuit deciſum in facti contingentia per Conſilium Regni Siciliæ, *teſte Capitio, deciſ. 142. relato per Clar. vbi ſupr.* † Sicut nec puniri clericus debet per 26 iudicem laicum coram eo falſum deponens, vt cum communi reſoluimus, *lib. 1. pract. quæſt. 24. num. 1.* & eam tenent communiter Canoniſtæ *ſecundum Afflict. deciſ. Neapol. 230.* & communem teſtatur plures allegans, dicens, quod hæc opinio ſeruatur in practica in Hiſpania, *D. Azeued. in l. 1. tit. 16. num. 98. lib. 8. Nou. Collect. Reg.* Et magis communem plurimos citans affirmat, & eam ſequitur nouiſſime Farinac. *1. p. q. 8. num. 26.* vbi bene declarat, quod licet iſto caſu iudex laicus nullo pacto poſſit clericum punire, non tamen impeditur cauſſam falſitatis cognoſcere, ad effectum expediendi cauſſam principalem, hoc enim omnes fatentur, *teſte D. Couarr. pract. quæſt. c. 18. in fin. in verſ. illud vero exiſtimo.* quem ſequitur Iul. Clar. *in pract. crim. quæſt. 38. in verſ. ſed hic quæro. in fin. Bald. & Federic. de Senis, relati per Farinac. vbi ſup.* & communiorem teſtatur Bernar. Diaz, & eius addition. *in pract. crim. c. 93. falſi, nu. 2.* prout eos refert & ſequitur D. Azeu. *vbi ſup. nu. 99.*

SVMMARIA.

1 *Priuilegia nobilitatis qualia ſint reuocata & qualia non? & num. ſeqq.*

2 *L. 7. tit. 13. lib. 6. nouæ collect. Reg. & l. 10. tit. 11. lib. 2. nouæ collect. Reg. intellectus & concordia.*

3 *L. 10. tit. 11. lib. 2. nouæ collect. Reg. tanquam nouior eſt obſeruanda & corrigit leges anteriores.* en materia de buena, o mala data de priuilegios de hidalguia: y por que eſta ley ſe entienda, ſe han de diſtinguir quatro tiempos, *de quibus in nu. 4.* y lo que ſucedio en todos quatro tiempos refiere, y quenta en los num. *5. 6. 7. & 8.*

9 *Priuilegia nobilitatis conceſſa a Rege Enricho 4. in ſingulis prædictis quatuor temporibus, quæ ſint valida, vel non? & nu. 11.*

Priuilegia præd. nobilitatis conceſſa ab eodem Rege Enricho 4. valida, quæ requirant confirmationem Regum Catholicorum, & quæ non. dict. numer. 9. & 12.

Seruitia ob quæ fuerunt conceſſa præd. priuilegia nobilitatis, an ſint probanda nec ne? d. n. 9. & 13.

Priuilegiati nobilitate an debeant habere arma & equos? d. n. 9. & 14.

10 *Dubia præcedentia fuerunt propoſita in ſupremo Conſilio Regali. & ab eo remiſſa,* al acuerdo de la Real Cancilleria de Valladolid, y en el fue reſpondido a ellas, *vt in d. n. 11. 12. 13. & 14.*

In l. 7. tit. 2. lib. 6. Nouæ Collect. Reg.

QVAESTIO XX.

QVæro circa *l. 7. tit. 2. lib. 6. Nouæ Collect. Reg.* † quæ 1 cauetur: *Que aquellos a quien los Reyes Catolicos don Fernando, y donna Yſabel (que hizieron eſta ley en Madrigal anno de 1466.) dieron ſus cartas patentes en que expreſſamente les confirmaron las cartas de hidalguia, que el ſennor*

Rey don Henrique les dio: gozen dellas, y de las dichas hidalguias, y exempciones, ſegun ſe contiene en las dichas cartas, que ſobre ello les dieron, &c. Y que todos los otros priuilegiados, y exemptos del dicho ſennor Rey don Henrique, guarden las leyes de Ocanna, y Nieua (que ſe ponen en la l. 25. tit. 14. hoc lib. 6.) en que fueron reuocados los dichos priuilegios ſin embargo, &c.

2 Rurſus † *l. 10. tit. 11. lib. 2. nou. Coll. Reg.* condita ab eiſdem noſtris Regibus Catholicis Salmanticæ, ann. 1487. videtur in ſua longa contextura eſſe contraria, non ſolum noſtræ, l. 7. ſed etiam ſibi ipſi, ſicq; videntur nimis obſcuræ & confuſæ, imo & perplexæ.

Qualiter hæ ll. intelligantur, ad ſciendum qualia priuilegia ſint reuocata & qualia non? Et quidem in hac materia pro intellectu harum legum, & pragmaticarum, totum vnum integrum, ac longum caput expendit Otal. *de nobilit. 4. p. princip. cap. 4.* vbi diſtincte, & per ordinem procedit, declarans nuncupatim plures caſus practicos concernentes lit. *d. l. 10.* & ſic pragmaticæ conditæ Salmanticæ, ann. 1587. nec non & noſtræ *l. 7.* Sed & poſt eum luculentius, & vtilius in praxi hanc materiam, & has noſtras leges, declarauit Ioan. Garſ. *de nobilit. glo. 2. n. 13. cum pluribus ſeq.* ad quos omnino erit occurrendum, quoties in praxi contigerit de aliquo caſu, hanc materiam concernente, dubitari; ne ad literam eius ſcripta tranſcribamus; ſed ne dum breuis eſſe cupio, obſcurus & inutilis in praxi fiã per huiuſce modi remiſſionem, & vt interim quo prædicti auctores leguntur, aliqua vtilitas ex noſtris ſcriptis decerpatur, referam ſummarie claro ſermone ſubſtantialia a Ioann. Garſ. multis paginis deſcripta, atq; digeſta.

3 *Lo primero que la dicha l. 10. que es la pragmatica de Salamanca, del anno de 1487. como vltima, y mas nueua en eſto de priuilegios de hidalguia, y exemcion, ha corregido y enmẽdado todas las leyes anteriores, y a eſta ſe ha de acudir, para deciſion de las cauſas, en materia de buena, o mala data de priuilegios.*

4 *Lo ſegundo, que para que ſe entienda eſta ley ſe han de diſtinguir quatro tiempos. El primero es, deſde que el ſennor Rey don Henrique el quarto començo a reynar, que fue deſde 20. de Iulio de 1454. haſta 15. de Septiembre de 1464.*

El ſegundo tiempo es, deſde 15. de Septiembre deſte anno de 1464. haſta 5. de Iunio del anno ſiguiente de 1465.

El tercero tiempo es, deſde 5. de Iunio de 1465. haſta fin de Diziembre deſte miſmo anno.

El quatro tiempo es, deſde primero de Henero, de mil y quatrocientos y ſeſenta y quatro, haſta que el ſennor Rey don Henrique murio, que fue por Diziẽbre de 1474. Eſta diſtincion de tiempos coreſponde a quatro maneras de eſtados, que ouo en eſtos Reynos, en tiempo del ſennor Rey don Henrique.

5 *En el primero tiempo ſobredicho ouo en eſtos Reynos de Eſpanna toda quietud y pax: porque aunque guardauan el Reyno, y al ſennor Rey don Henrique tenian las voluntades eſtragadas y los animos codicioſos, con ambicion de crecer, y procurauan ſo color de zelo de ſeruicio mouimientos, y poner al Rey en neceſſidad: pero en todo eſte tiempo no lo executaron, ni ſe vio en Caſtilla bullicio.*

6 *En el ſegundo tiempo arriba dicho, el ſennor Rey don Henrique fue deſeruido deſtos y de otros, de quien mucho fiaua; los quales contra ſu voluntad, poniendo defetos en ſus coſtumbres y gouierno, aſſi del Reyno como de ſu caſa, el anno de 1464. Iuraron por ſucceſſor en eſtos Reynos, por inuerte del ſennor Rey don Henrique, al Infante don Alonſo ſu hermano y deſpues a 5. de Iunio, de 1465. le juraron por Rey en Auila. En eſte ſegundo tiempo, el ſennor Rey don Henrique ſe vio en neceſſidad, y opreſſo, y dio muchos y grandes priuilegios, y mercedes, y a muchos que le ſiruieron, y ſe vendian publicamente a quien por ellos mas daua, recibiendo dineros de los tratos.*

7 *En el tercero tiempo arriba dicho, tuuo el ſennor Rey don Henrique guerra actualmente contra eſtos tiranos, y ſus ſequaces, y los vencio, y ſe aquieto en el Reyno, y hizo mercedes, y dio priuilegios a muchos que le ſiruieron en eſte conflicto, y aprieto bien y fielmento.*

8 *En el quatro tiempo quedo el ſennor don Henrique apoderado con el Reyno: pero en poder de los miſmos tiranos, a los quales perdono, y recogio y hizo nueuas mercedes, aunque ellos le traxeron ſiempre a ſu voluntad, y le hizieron reuocar los priuilegios dados por el, deſde 15. de Setiembre de 1464. por ocaſion de los mouimientos, para que ſe entendieſſe, que auian defendido guerras iniuſtas, y le hizieron hacer muchas mercedes, y dar muchos priuilegios a nos miſmos que le auian deſeruido.*

Los dichos quatro tiempos ſe coligen de la ley de Salamanca, y los quatro eſtados referidos de las demas leyes ya citadas, de todo lo qual ſalieron quatro dudas para cuya deciſion vino la dicha l. 10. de Salamanca.

9 *La ſegunda duda es, quales priuilegios de todos los concedidos por el ſennor Rey don Henrique, en todos los dichos quatro tiempos, y cada vno dellos ſon de buena, o mala data, que es quales ſon validos, o no.*

La ſegunda duda es, de los priuilegios, que valen, y ſon de buena data, quales ayan de valer con confirmaciõ de los ſennores Reyes Catolicos, y quales valen ſin ella. Eſta duda concierne a la ley de Madrigal.

La tercera duda es, quando ſe ayan de prouar los ſeruicios, porque ſe hizieron eſtos priuilegios y confirmacion dellos, o ſi baſtan que los miſmos priuilegios los refieran, para que ſe preſuman.

La quarta duda es ſi para gozar deſtos priuilegios, y confirmaciones validos, es neceſſario, que los priuilegiados mantengan armas y cauallos, como parece lo dize la ley de Madrigal.

10 *Eſtas dudas ſe propuſiero a ſu Mageſtad en ſu Conſejo, por los compiladores de las leyes deſta nueua recopilacion, y el Conſejo proueyo ſe cõſultaſſe al Acuerdo de la Real Chancilleria de Valladolid, para que embiaſſen relacion como ſe entendia, y auia entendido, y vſaua eſta ley de Salamanca, y ſe libro cedula a ſiete de Diziembre de 1565 annos, con las dudas que acerca deſta ley ſe ofrecian a los dichos compiladores, y el Acuerdo hizo relacion del entendimiento y entendido que auia tenido, y tenia, y ſe auia de guardar: y finalmente refiere alli Iuan Garcia por eſtenſo, lo que el Conſejo mando conſultar, que fueron quatro capitulos, que por euitar prolixidad no refiero aqui, pareciendome que baſta poner la ſuſtancia, que es lo que el Acuerdo reſpondio a cada capitulo: porque por ello ſe entendera lo que ſe deue tener, y praticar en ſemejantes caſos, y como ſe han de entender eſtas nueſtras leyes.*

Reſpueſta al primero capitulo.

QVanto al primero capitulo ha parecido, que los priuilegios del ſennor Rey don Henrique, que dio deſde que començo a Reynar, que fue deſde 20. de Iulio del anno de 1454. annos, haſta 15. de Setiembre de 1464. annos, valgan aunque no eſten confirmados. E que los priuilegios dados deſde los dichos 15. de Setiembre, haſta 5. dias del mes de Iunio de 1465. annos no valgan, aunque eſten confirmados. E los que dio deſde los dichos 5. de Iunio, haſta en fin del dicho anno de 1465. valgan ſiendo confirmados: e que los priuilegios dados por el dicho ſennor Rey de alli adelante, no valen, aunque eſten confirmados. 11

Reſpueſta al ſegundo capitulo.

QVanto al ſegundo capitulo ha parecido, que los priuilegios de que en el ſe haze mencion, que ſon los dados deſde 5. de Iunio del anno de 1465. haſta en fin del dicho anno, no valgan como eſta dicho, ſi no eſtan confirmados. 12

Reſpueſta al tercero capitulo.

13 *QVanto al tercero capitulo ha parecido, que ſi la dicha confirmacion de los ſennores Reyes Catolicos no haze mencion del ſeruicio que hizo la perſona a quien ſe concedio el priuilegio, que es neceſſario, que lo prueue: y lo miſmo ſi haze mencion de los ſeruicios, y la confirmacion es dada antes de la declaracion de los del Conſejo, de que haze mencion la pregmatica de Salamanca: pero ſi la confirmacion es dada deſpues de la dicha declaracion, y en ella ſe haze mencion de los ſeruicios, que no es neceſſaria otra prouança.*

Reſpueſta al quarto capitulo.

14 *QVanto al quarto capitulo ha parecido que ſiendo los priuilegios de la buena data, como hemos dicho, no es neceſſario, que las perſonas que han de gozar dellos, tengan armas y cauallo.*

Y con eſto en ſumma (refiriendome en lo demas a los dichos Otalora y Juan Garcia) quedara por aora reſolucion clara y breue, de como ſe han de entender nueſtras leyes Reales, de que en eſta queſtion tratamos, y como ſe han de praticar ocurriendo, quando ſuccediere, en pratica el caſo, y ſe ouiere de decidir, y juzgar a los originales del dicho Acuerdo.

SVMMARIA.

1 *Nobiles carcerem ſeparatum habere debent a plebeiis & quomodo hoc intelligatur, n. 2. & ſeqq. & procedit etiã ſi nobilis fateatur crimen, & pro eo ſit imponenda pœna corporalis, vt in n. 3.*

4 *Nobilis magnæ æſtimationis, & diues, licet agatur de pœna corporali, poteſt fideiuſſoribus relaxari.*

5 *Judex circa cuſtodiam, & modum detentionis reorum magnum habet a lege arbitrium.*

6 *Judex poteſt, ſi ſibi videbitur, nobilem delinquentem non carcerare, ſed loco carceris vnam cameram ei aſſignare in palatio cum cuſtodia militum, etiam ſi pro eo delicto imponenda ſit, nedum pœna corporalis, ſed etiam mortis.*

7 *Judex, & cuſtos carceris maximam curam, & diligentiam habere debent, quia non ita cuſtodire debent nobilem ſicut plebeium, & non ita de die, ſicut de nocte.*

8 *Judex poteſt propter qualitatem, & nobilitatem perſonæ aſſignare ei aliquam cameram in palatio, ſeu palatium ipſum loco carceris cum cuſtodia militum, vel etiam ſub fideiuſſione, quod de dicto carcere non recedet; & quandoq; etiam totam ciuitatem iuxta opinionem Angeli, & communem, & quomodo ea debeat intelligi, docetur, n. 9. & 14. & 18.*

10 *Lex quoties. C. de dignit. libr. 12. dum probat, quod perſonæ illuſtres de iure non poſſunt cogi ad præſtandam fideiuſſionem in cauſſa criminali, ſed dimitti debent iuratoria cautione, receſſit ab aula, & in praxi non ſeruatur, vt in num. 11. & quomodo intelligatur, d. l. quoties, n. 12.*

13 *Nobilis, qui ſemel aufugit a palatio, dum ibi detineretur per iudicem, debet poſtea in vinculis, & carcere detineri.*

15 *Carcer grauior, ſtrictior, atq; ſecurior eſſe debet pro crimine læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, & ceteris criminibus, quæ excepta dicuntur, pro ceteris vero vt hic.*

16 *Carcer pro grauioribus criminibus, ſtante parte læſa, arctior, & cum maiore cautela eſſe debet, licet in modo carceris adhuc nobilibus deferendum ſit: alias recte poteſt nobili palatium pro carcere aſſignari.*

17 *Judices ſolent iuſte penſatis meritis cauſſæ aliiſque debitis circumſtantiis aliquando nobilem, vel hominem diuitem, & honorabilem in domo aliena, vel propria eos incarcerare, poſtea vero totam ciuitatem eiſdem relaxare pro carcere, & n. 19.*

In l. 11. tit. 2. lib. 6. Nouæ Collect. Reg.

QVAESTIO XXI.

1 QVæro circa † l. 11. tit. 2. hoc lib. 6 vbi cauetur, *Que los hyos dalgo, y caualleros que eſtuuieren preſos por algun delito, tengan carcel apartada de la que tienen los pecheros, y la otra gente comun, y eſto ſe manda a todas las juſticias deſtos Reynos, y a los tribunales ſupremos.* Quomodo hoc intelligendum ſit ac practicandum, † *an diſtincte pro omnibus delictis, & in quibuſcumque caſibus, an vero cum aliquo temperamento, & modificatione, ac, vt dicunt cum grano ſalis.* 2

3 Et † quidem noſtra lex generaliter, & indiſtincte loquitur, ergo ſpecialiter, & indiſtincte eſt accipienda, *vulgata, l. non diſtinguemus. ff. de recep. arbit. l. de pretio. ff. de Publitia. in rem actio cum ſimilibus.* Idem probat l. 4. tit. 29. part. 7. verſic. *E ſi por ventura,* vbi hoc decidit, etiamſi captus agnoſcat delictum, *Y el yerro fuere tal, que mereZca muerte, o otra pena en el cuerpo, ca entonces, ſi el preſo fuere home de buen linage, o honrado por riqueza, o por ciencia* (inquit lex) *non le deuen mandar meter con los otros preſos, mas deuenlo faZer guardar en algun lugar ſeguro, e a tales homes, que lo ſepan faZer guardar: pero poniendo toda via tal ſentencia en ſu guarda, que ſe pueda cumplir en el la juſticia, que el fuero manda, e ſi fuere home vil deuen lo mandar meter en la carcel, o en otra priſion, que ſea bien recaudado faſta que lo juZguen.* Idem probatur ex *l. ſi grauius. C. de dig. lib. 12.* vbi quod illuſtres de criminibus grauioribus impetiti non detruduntur in carcerem, ſed militari cuſtodiæ committuntur, & de eorum criminibus debet fieri relatio Principi, neque per iudices minores puniuntur, & prædicta l. partitæ refert Roderic. Suarez *de fideiuſſor. in cauſ. criminal. verſicul. practica iuridica eſt, ibi: Sed ad vnum, & Antonius GomeZ. 3. tom. cap. 9. de captura reorum, numer. 6. & BaeZa de inop. debit. cap. 16. num. 27.*

4 Quinimo † etiam nobilis magnæ æſtimationis, & diues, licet agatur de pœna corporali, poteſt fideiuſſoribus relaxari, vt *probat Salycetus in l. ſi quis reum, numer. 9. ff. de cuſtod. reo. & latius Paulus Ghirlandus in tractat. de relax. car. in rubr. de fideiuſſor. reo. quæſt. 1. num. 8.* vbi in ſpecie promiſſa tenet, verius eſſe poſſe iudicem, ſi ſibi videbitur, hunc nobilem negantem delictum relaxare, vel ſub iuratoria cautione, vel ſub fideiuſſoria obligatione de repræſentando, vel de non diſcedendo ex certo loco vel alias prout magis expedire putauerit. † Et hoc 5 quia iudex circa cuſtodiam, & modum detentionis reorum magnum habet a lege conceſſum arbitrium, *vt in l. 1. ff. de cuſtod. reorum*, & hoc iudicis arbitrium maxime verſari debere in conſiderando honores, & facultates carcerati, expreſſe cauetur, *in dict. l. 1.* † Etſi delictum 6 de quo nobilis iſte inquiritur, eſt tale, quod pro eo imponenda eſt pœna, ne dum corporalis, ſed mortis, poterit etiam iuſto caſu iudex, ſi ſibi videbitur, illum non carcerare, ſed loco carceris vnam cameram in palatio ſibi aſſignare cum cuſtodia militum, *vt per eundem Ghirlandum vbi ſupra, quæſtio. 2. numer. 1.* quem in propoſito refert, & ſequitur Conrad. *in practic. crimin. titul. de carcer. num. 15.* & Iodoc. *in practic. crimin. cap. 20. numer. 11. Bernard. de Landriano ad Angel. de malef. in verbo quod fama publica, poſt numer. 67. in additione lit. A. quod refert,* & ſequitur Farinac. *1. part. quæſt. 33. numer. 60.* nec diſſentit *d. l. partitæ.* Quinimo id approbare videtur in præmiſſis verbis, *Mas deuenlo faZer guardar en algun lugar ſeguro.* Quibus arbitrio iudicis datur locus, dummodo ſecuritas præuideatur. † Maximam igitur cu- 7 ram, & diligentiam habere debet iudex, & cuſtos carceris, quia non ita cuſtodire debet nobilem, ſicut plebeium, & non ita de die, ſicut de nocte, quia carcer non ad pœnam, ſed ad cuſtodiam eſt inuentus, & ſic qualitas eius totaliter reſidet in iudicis arbitrio, *l. aut damnum. §. ſolent. ff. de pœnis, & ibi communiter Doctores, l. 1. C. de cuſtod. reorum Anton. GomeZ. vbi ſupra.* †

8 Ex quibus recte generaliter docuit Angel. *l. qui carcerem. ff. quod metus cauſſa, & in l. nullus, num. 3. in fin. C. de exhib. reis,* poſſe propter qualitatem, & nobilitatem perſonæ aſſignari per iudicem carcerato aliquã cameram in palatio, ſeu palatium ipſum loco carceris, cum cuſtodia militum, vel etiam ſub fideiuſſione, quod de dicto loco non recedat, & quandoque etiam totam ciuitatem, ſi ita ſibi viſum fuerit, quam doctrinam refert, & ſequitur Palac. Rub. *in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 9. num. 13. Iaſ. in repetitio. l. admonendi, num. 174. ff. de iur. iurand. Tiraquel. alios referens, de nobilit. cap. 20. numer. 29. cum ſeqq. Angel. de malef in parte, quod fama publica, nu. 86. Greg. Lopez, in dict. l. 4. in glo. Home de buen lugar, poſt Montal. ibi Auend. 2 part. cap. 5. Prat. num. 22. in verſic. de iure autem communi Auiles, cap. 25. Prat. in gloſſ. diſpenſarem, num. 5. & 7. Otalor. de nobilit. 5 part. cap. fin. num. 2. AZeued. in l. 6. num. 2 ſupr. hoc tit. Roder. Suarez de fideiuſſ. in cauſſa crimin. numer. 10. cum ſequent.* vbi ita in practica ſeruari teſtatur, & pluribus hanc firmat concluſionem, & *num. 29. Boſſius in tit. de carcerat. fideiuſ. committend. num. 4. Jul. Clar. in pract. crim. §. fin. quæſt. 46. ſub. verſicu. in dubio autem, Sylua. de carcer. conſil. crimin. 71. nu. 6. volum. 2 inter conſilia crimi. diuerſorum, Bertazo. conſil. 12. nu. 5. in fin. & ſeqq. lib. 1.*

9 Hæc † tamen ſententia communis tunc demum vera erit, & obſeruanda, quando cum nobilitate carcerati, vel inquiſiti concurrit etiam illius innocentia: tunc enim ſi iudex illum innocentem videt, nec indicia grauia contra ipſum habet, aut habere ſperat, poteſt, ſi vult, illum, vel in latioribus ſtantiis in aliquo palatio, vel alibi loco carceris detinere, vel etiam fideiuſſoribus committere, vt conſtat, ex Angel. & Doctoribus præcitatis. Et ita etiam iuxta hanc interpretationem, & reſtrictionem ſunt intelligenda, quæ ſupra docuimus, *nu. 4.* Text. enim *in d. l. 1. ff. de cuſt. reorum* non ſimpliciter dicit in reorum cuſtodia eſſe habendum reſpectum ad honores, & facultates carceratorum, ſed etiam ad eorũ innocentiam. Ergo vbi innocentia non concurrit, nulla in nobili debet dari prærogatiua, nec circa illius relaxationem, nec circa cuſtodiam: licet bene in carceribus debent ſibi aſſignari nobiliores, & commodiores ſtantiæ, dum tamen cuſtos de eius perſona tutus ſit, *ſecundum Chirland. vbi ſupr. dict. q. 2. num. 2.* vbi propterea dixit, quod in propoſito iudex debet maxime conſiderare, non ſolum qualitatem, & conditionem perſonæ, ſed etiam illius innocentiam, vel culpam coniecturandam ex qualitate, & quantitate indiciorum: ſi enim viderit, indicia eſſe leuia, & non grauia, nec ſufficientia ad torturam, tunc poterit hunc nobilem in palatio, vel in aliqua camera cum militum cuſtodia retinere; ſi vero indicia ſint grauia, & vrgentia, tunc ſecus, *ita Chirland. vbi ſupr.* quem refert, & ad literam ſequitur Farinac. *dict. quæſt. 33. nu. 63.* vbi admonet iudicem, ne præmiſſis Doctorum auctoritatibus, & carcerati nobilitate confiſus, deceptus ab ea, remaneat ſine carcerato cum muſcis (vt dici ſolet) in manu, & cum maxima ſua verecundia, & iuſtitiæ nocumento.

10 Nec † obeſt *l. quoties C. de dig. lib. 12.* vbi quando perſonæ ſunt illuſtres, de iure non poſſunt cogi ad præſtandum ſub fideiuſſorem in cauſſa criminali, ſed dimitti debent iuratoria cautione, & tradit Oſaſcus *deciſ. Pedem. 70. n. 3. in principio, & ante eum Paris de Puteo in tract. ſynd.*
11 *in verbo fideiuſſor official. c. 3. ſi iudex malef. num. 10.* † Diſpoſitio namque *d. l. quoties,* receſſit ab aula, & in practica non ſeruatur, *ſecund. Fabium a Monteleone, in ſua praxi arbitraria, nu. 12. fol. 485.* & vt inquit Iul. Clar. *in d. q. 46. in verſ. ſcias autem,* quicquid ſit de iure, contrarium ſeruat conſuetudo, vt ſcilicet illuſtres, non ſolum iſto caſu cogantur dare fideiuſſores, ſed etiam detrudantur in carcerem. † Secundo poteſt reſponderi ſecund. 12 Lucam de Penna, *in d. l. quoties,* & Oſaſc. *vbi ſup. n. 3. verſ. ſed præmiſſis obſtat,* quod lex illa loquitur, quando agitur de leui crimine, & quando proceditur ad accuſationem alterius, ſecus ſi procederetur ex officio, vel ageretur de delicto graui, quas reſponſiones refert, & ſequitur Farinac. *vbi ſupr. n. 64.*

Pro quibus omnibus circa prædictam reſtrictionem, & interpretationem doctrinæ Angeli. communiter approbatæ ſupradductis, habemus Hiſpani expreſſam l. 6 *tit. 29. part. 7.* quæ ita ſe habet: *E maguer diximos en la tercera ley antes deſta que el que fuere home honrado, por linaje, o por riqueza o por ciencia que oui eſſe, que lo non deuen meter en carcel, ni en otra priſion; con todo eſſo deZimos, que ſi el preſo otorgaſſe delante del juzgador, que auia hecho el yerro, porque auia ſeydo recabdado, o ge lo ouieſſen prouado, e aquellos que lo tuuieſſen en guarda, ſe temieſſen, que ſe yria entonces, bien lo pueden meter en fierros, e tenerlo guardado en ellos en el lugar que ge lo encomendaren, de guiſſa que puedan ſer ſeguros del que no ſe yria:* per quam l. hanc limitationem notat in propoſito Greg. Lopez, *in dict. l. 4. in dict. gloſſ. verbo, Home de buen lugar.*

Secundo † limitantur ſuperiora, vt procedant, niſi is 13 nobilis ſemel aufugerit a palatio, quod illi fuerat loco carceris aſſignatum: nam debet poſtea in vinculis, & carcere detineri, nec debet cum fideiuſſoribus relaxari, *per glo. notabilem, quam ſequuntur Bald. & Roma. in l. lege Cornelia, verbo ex vinculis ff. de Sena. Conſ. Syllan.* ſequitur etiam, plures allegans, Tiraq. *vbi ſupra de nobilit. cap. 20. numer. 32. & AZeued. in l. 5. tit. 6. lib. 3. nou. collect. Reg. num 12.*

Nihilominus † tamen quamuis hæc omnia vera ſint, 14 & iudicia accipienda ſunt in praxi, eo modo vt arbitrium recti iudicis non impediat executionem iuſtitiæ, punitionemque condignam delictorũ pro modo culpæ. Expedit enim Reipub. ne delicta remaneant impunita, ideoq; iudices debent in hoc aduertere ad qualitatem delictorum, modumque culpæ. † Pro crimine 15 enim læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, & ceteris, quę excepta dicuntur, grauior, strictior, atque ſecurior carcer eſſe debet: pro ceteris vero criminibus, ſi ad partis petitionem procedant, quamuis alias nobiles incarcerari, detinerique debeant in carcere nobilium, ſi is adſit, & eo deficiente, in loco conueniente ſtatui ſuo, vt ex aliis refert AZeued *in dict. l. 6. num. 1. in fin.* & non adeo ſtricte ſicut alij, *vt late per Tiraquel. vbi ſupr. numer. 30. & 31. & 141.* † Attamen, ſtante parte læſa, ſi crimen de 16 grauioribus ſit, arctius, & cum maiori cautela cuſtodiri debent, licet in modo carceris adhuc prædictis nobilibus deferatur. Si vero crimen non ſit de grauioribus, vel iudex credit pro certo, nobilem nõ eſſe culpabilem, tunc recte procedit doctrina communis Ang. *vbi ſupr.* vt ipſemet inſinuat. & l. noſtra Regia probatur, vt vidimus.

Imo † ſolent iuſti iudices, penſatis meritis cauſſæ, a- 17 liiſque debitis circunſtantiis, aliquando nobilem, vel hominem diuitem, & honorabilem in domo aliena, vel propria eos incarcerare, poſtea vero totam ciuitatem eiſdem relaxare pro carcere, a qua recedere non poſſint, taliter namque relaxatus dicitur carceratus *ſecundum Angel. vbi ſupra in dict. l. qui carcerem,* dicentem ita practicari. Ille enim dicitur inuitus detineri, cui non permittitur abire, *vt probat Auenda. vbi ſupr. & Auiles etiã vbi ſupr. n. 7.* hoc tamen non paſſim, ſed circumſpecte, vt diximus in praxi ſeruandum erit.

Denique † illa doctrina Angel. & communis intelligi 18 oportet, dũmodo illud palatiũ in atrociſſimis delictis ſit